

“Bank of Baku” ASC və Törəmə təşkilatı

Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları

*31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il
Müstəqil Auditorların Hesabatı ilə birlikdə*

MÜNDƏRİCAT

MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN HESABATI

Birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat 1

Birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabat.....2

Birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabat3

Birləşdirilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat4

Birləşdirilmiş pul vəsaitlərinin axını haqqında hesabat.....5

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR

1. Əsas fəaliyyət6

2. Hesabatların tərtibatının əsası7

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı7

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və proqnozları19

5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri.....19

6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər20

7. Müştərilərə verilmiş kreditlər.....20

8. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları22

9. Əmlak və avadanlıqlar23

10. Qeyri-maddi aktivlər.....24

11. Sair aktivlər və öhdəliklər.....24

12. Banklara və digər maliyyə təşkilatlarına ödəniləcək məbləğlər25

13. Müştərilər qarşısında öhdəliklər26

14. Buraxılmış borc qiymətli kağızları.....26

15. Vergilər27

16. Subordinasiya borc öhdəliyi28

17. Kapital.....28

18. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər.....28

19. Xalis haqq və komissiya gəliri29

20. Digər gəlirlər29

21. İşçilər üzrə və digər əməliyyat xərcləri30

22. Risklərin idarə edilməsi.....30

23. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri.....38

24. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili39

25. Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatlar39

26. Kapitalın adekvatlığı40

27. Hesabat dövründən sonra baş vermiş hadisə40

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.
Hyatt International Center
Hyatt Tower III, 1st Floor
Izmir Street, 1033
Baku, AZ1065, Azerbaijan

Tel: +994 (12) 490 7020
Fax: +994 (12) 490 7017
www.ey.com/Azerbaijan

Ernst & Yanq Holdings (SiAyEs) B.V.
Hyatt Internəşnl Senter
Hyatt Tauer III, 1-ci Mərtəbə
Izmir küçəsi, 1033
Bakı, AZ1065, Azərbaycan

Tel: +994 (12) 490 7020
Faks: +994 (12) 490 7017

Müstəqil Auditorların Hesabatı

"Bank of Baku" ASC-nin Səhmdarlarına və Müşahidə Şurasına:

Biz "Bank of Baku" ASC-nin və onun törəmə təşkilatının (birlikdə "Bank") 31 dekabr 2009-cu il tarixinə birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatmış il üzrə birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabat, birləşdirilmiş ümumi gəlir haqqında hesabat, birləşdirilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat və birləşdirilmiş pul vəsaitlərinin axını haqqında hesabatdan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici qeydlərin icmalından ibarət olan birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Maliyyə hesabatları üçün Rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Bu məsuliyyətə saxtakarlıq və ya səhv üzündən əhəmiyyətli təhriflər olmayan birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi üçün müvafiq daxili nəzarətin təşkil edilməsi, tətbiqi və saxlanması; münasib mühasibat uçotu prinsiplərinin seçilməsi və tətbiqi; və mövcud şəraitə uyğun olan uçot qiymətləndirmələrinin aparılması daxildir.

Auditorların məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında hazırkı birləşdirilmiş maliyyə hesabatları haqqında rəy bildirməkdir. Biz auditə Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq apardıq. Bu standartlar bizdən etik tələblərə riayət etməyi və auditin planlaşdırılması və aparılmasını maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət dərəcədə əmin olmaq məqsədilə həyata keçirməyi tələb edir.

Auditə maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlərə və açıqlamalara dair auditor sübutlarının əldə edilməsi prosedurlarının aparılması daxildir. Prosedurların seçilməsi auditorların mühakiməsindən, o cümlədən saxtakarlıq və ya səhv nəticəsində maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Bu risklər qiymətləndirilərkən auditorlar mövcud şəraitə uyğun olan audit prosedurlarının işlənilməsi məqsədilə müəssisənin birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsinə aid olan daxili nəzarəti nəzərə alır, lakin bu zaman müəssisənin daxili nəzarətinin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürlər. Auditə həmçinin tətbiq edilən mühasibat uçotu prinsiplərinin müvafiqliyinin və rəhbərliyin mühasibat uçotu ilə bağlı qiymətləndirmələrinin məntiqiliyinin, habelə birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatının qiymətləndirilməsi daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz auditor sübutu auditor rəyimizi bildirmək üçün müvafiq və kifayət qədər əsas yaradır.

Rəy

Bizim fikrimizcə, maliyyə hesabatları 31 dekabr 2009-cu il tarixinə Bankın maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatmış il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin axını bütünlükdə əhəmiyyətli aspektlər üzrə Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

19 aprel 2010-cu il

BİRLƏŞDİRİLMİŞ MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT

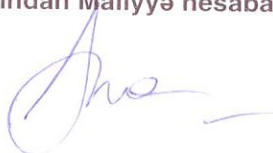
31 dekabr 2009-cu il tarixinə

(min Azərbaycan manatı ilə)

	<i>Qeydlər</i>	<i>2009</i>	<i>2008 (Qeyd 2)</i>	<i>2007 (Qeyd 2)</i>
Aktivlər				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5	21,580	13,892	9,143
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	7,774	5,158	8,703
Müştərilərə verilmiş kreditlər	7	129,030	132,624	118,992
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	8	14,369	15,756	2,160
Əmlak və avadanlıqlar	9	9,290	11,918	12,079
Qeyri-maddi aktivlər	10	341	361	106
Sair aktivlər	11	395	313	814
Cəmi aktivlər		182,779	180,022	151,997
Öhdəliklər				
Banklar və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	12	51,693	56,982	55,768
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	13	93,360	84,068	64,452
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	14	-	2,021	6,153
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi	15	30	1,629	263
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	15	1,433	1,933	1,945
Digər öhdəliklər	11	532	2,609	884
Subordinasiya borc öhdəliyi	16	2,871	2,868	2,113
Cəmi öhdəliklər		149,919	152,110	131,578
Kapital				
Səhmdar kapitalı	17	6,800	6,800	6,800
Bölüşdürülməmiş mənfəət		20,904	14,411	6,522
Əmlak və avadanlıq üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı	17	5,156	6,701	7,097
Cəmi kapital		32,860	27,912	20,419
Cəmi öhdəliklər və kapital		182,779	180,022	151,997

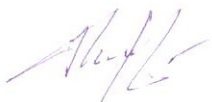
Bankın İdarə Heyəti adından Maliyyə hesabatlarını imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Cəlal Qasimov

İdarə Heyətinin sədri

Rəna Əfəndiyeva

Baş mühasib

19 aprel 2010-cu il

BİRLƏŞDİRİLMİŞ MALİYYƏ NƏTİCƏLƏRİ HAQQINDA HESABAT

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il

(Min Azərbaycan manatı ilə)

		<i>Qeydlər</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Faiz gəliri				
Müştərilərə verilmiş kreditlər, maliyyə lizinqi üzrə alınacaq məbləğlər istisna olmaqla			31,723	34,020
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər			172	107
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları			157	696
Zəmanətlər			142	139
			32,194	34,962
Maliyyə lizinqi üzrə alınacaq məbləğlər			720	749
			32,914	35,711
Faiz xərci				
Müştərilər qarşısında öhdəliklər			(8,776)	(8,071)
Banklar və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər			(5,180)	(6,365)
Buraxılmış borc qiymətli kağızları			(47)	(633)
Subordinasiya borc öhdəliyi			(396)	(402)
			(14,399)	(15,471)
Xalis faiz gəliri			18,515	20,240
Kreditlər üzrə dəyərsizləşmə xərci	7		(2,489)	(1,139)
Kreditlər üzrə dəyərsizləşmə xərcindən sonra xalis faiz gəliri			16,026	19,101
 Xalis haqq və komissiya gəliri	19		1,206	1,539
Xarici valyuta əməliyyatlarından xalis gəlir/ (zərərlər):				
- dilinq əməliyyatları üzrə			442	433
- məzənnə fərqi üzrə			(48)	456
Digər gəlirlər	20		1,703	720
Qeyri-faiz gəliri			3,303	3,148
 İşçilər üzrə xərclər	21		(8,982)	(8,449)
Köhnəlmə və amortizasiya	9, 10, 21		(1,418)	(1,328)
Digər əməliyyat xərcləri	21		(2,765)	(2,759)
Digər dəyərsizləşmənin və ehtiyatların bərpa edilməsi			-	33
Qeyri-faiz xərcləri			(13,165)	(12,503)
 Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət			6,164	9,746
 Mənfəət vergisi xərci	15		(75)	(2,253)
İl üzrə mənfəət			6,089	7,493
 Aidiyyəti:				
- Bankın səhmdarları			6,089	7,493
			6,089	7,493

BİRLƏŞDİRİLMİŞ ÜMUMİ GƏLİR HAQQINDA HESABAT

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il

(Min Azərbaycan manatı ilə)

	<i>Qeyd</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
İl üzrə mənfəət		6,089	7,493
Digər ümumi (zərər) gəlir			
Binalar üzrə yenidən qiymətləndirmə zərəri		(1,641)	-
Binaların yenidən qiymətləndirilməsinə aid olan mənfəət vergisi	15	328	-
İl üzrə digər ümumi zərər, vergidən sonra		(1,313)	-
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		4,776	7,493
Aidiyyəti:			
- Bankın səhmdarları		4,776	7,493
		4,776	7,493

BİRLƏŞDİRİLMİŞ KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il

(Min Azərbaycan manatı ilə)

	<i>Səhmdar kapitalı</i>	<i>Bölüşdürülməmiş mənfəət</i>	<i>Əmlak və avadanlıq üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı</i>	<i>Cəmi</i>
31 dekabr 2007-ci il	6,800	6,522	7,097	20,419
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	-	7,493	-	7,493
Yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı üzrə köhnəlmə	-	396	(396)	-
31 dekabr 2008-ci il	6,800	14,411	6,701	27,912
İl üzrə cəmi ümumi gəlir (zərər)	-	6,089	(1,313)	4,776
Yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı üzrə köhnəlmə	-	404	(232)	172
31 dekabr 2009-cu il	6,800	20,904	5,156	32,860

BİRLƏŞDİRİLMİŞ PUL VƏSAİTLƏRİNİN AXINI HAQQINDA HESABAT

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il

(Min Azərbaycan manat ilə)

	Qeydlər	2009	2008
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin axını			
Alınmış faiz		32,036	35,250
Ödənilmiş faiz		(15,782)	(13,824)
Alınmış haqq və komissiya		2,318	2,824
Ödənilmiş haqq və komissiya		(1,112)	(1,285)
Xarici valyuta ilə diling əməliyyatlarından əldə olunan reallaşdırılmış xalis gəlir		442	433
Alınmış digər gəlirlər		1,703	700
İşçilər üzrə ödənilmiş xərclər		(8,997)	(8,416)
Ödənilmiş digər əməliyyat xərcləri		(2,751)	(2,764)
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin axını		7,857	12,918
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis (artım)/ azalma</i>			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		1,994	(17,035)
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(81)	435
Sair aktivlər			
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artım/ (azalma)</i>			
Banklar və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(5,590)	1,669
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		10,980	20,987
Sair öhdəliklər		(2,077)	1,744
Mənfəət vergisi əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilən xalis pul vəsaitləri		10,464	24,103
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(1,674)	(875)
Əməliyyat fəaliyyətindən xalis pul vəsaitləri		8,790	23,228
İnvestisiya fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin axını			
İnvestisiya qiymətli kağızlarının alınması		(93,089)	(157,486)
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satılmasından və geri alınmasından gəlirlər		94,483	143,909
Əmlak və avadanlığın alınması		(398)	(1,178)
Əmlak və avadanlığın satılmasından gəlirlər		-	14
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(29)	(286)
Alınmış dividendlər		-	20
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə əldə edilən/ (istifadə edilən) xalis pul vəsaitləri		967	(15,007)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin axını			
Buraxılmış borc qiymətli kağızların geri alınması		(2,021)	(4,000)
Subordinasiya borc öhdəliyində xalis dəyişiklik		(1)	795
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		(2,022)	(3,205)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		(47)	(267)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalentlərində xalis artım		7,688	4,749
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalentləri, 1 yanvar	5	13,892	9,143
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalentləri, 31 dekabr	5	21,580	13,892

6-40 səhifələrdə əlavə edilən qeydlər hazırkı birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

1. Əsas fəaliyyət

“Bank of Baku” ASC Qrupun baş təşkilatdır. 18 fevral 2005-ci ildə “Bank of Baku” Açıq Səhmdar Kommersiya Bankı və “İlkbank” Qapalı Səhmdar Kommersiya Bankı birləşmiş və “Bank of Baku” Açıq Səhmdar Kommersiya Bankı adı altında yeni bank (“Bank”) təşkil etmişlər. Bank Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının (“ARMB”) 18 fevral 2005-ci il tarixində verdiyi 247 sayılı bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir. 15 may 2006-cı il tarixində Bank “Bank of Baku” Açıq Səhmdar Kommersiya Bankı adını dəyişərək, “Bank of Baku” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti olmuşdur.

Bank əhalidən əmanətlər qəbul edir və kreditlər verir, Azərbaycanın daxilində və xaricə ödənişlər köçürür, valyuta mübadiləsini aparır və hüquqi və fiziki şəxs müştərilərinə digər bank xidmətlərini göstərir. Onun əsas ofisi Bakıda yerləşir, Bakıda və Azərbaycanın digər şəhərlərində 14 filialı (2008-ci ildə 14) və 2 xidmət məntəqəsi (2008-ci ildə 3) vardır. Bankın hüquqi ünvanı belədir: Azərbaycan, Bakı AZ1069, Atatürk prospekti 42.

30 iyul 2007-ci ildən başlayaraq, Bank əmanətlərin sığortalanması sisteminin üzvüdür. Sistem “Əmanətlərin Sığortalanması haqqında Qanun” və digər normativ qaydalar əsasında işləyir və Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondu tərəfindən idarə olunur. Sığorta müflislik baş verəndə və ya ARMB-nin bank lisenziyası geri götürüləndə Bankın hər bir fiziki şəxs əmanətçisi qarşısında 30 min AZN məbləğində fərdi öhdəliklərini əhatə edir.

“Bob Broker” Ltd. (“Törəmə təşkilat”) Bankın tam mülkiyyətində olan törəmə təşkilatıdır və Bankın maliyyə hesabatlarında birləşdirilir. Törəmə təşkilat Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında məhdud məsuliyyətli şirkət kimi formalaşmışdır. O, ilk növbədə Azərbaycanın qiymətli kağızlar bazarında qiymətli kağızlarla broker əməliyyatları ilə məşğul olur. O, 15 may 2007-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qiymətli Kağızlar Komitəsinin qiymətli kağızları ilə əməliyyatlar aparmaq üçün lisenziya almışdır.

31 dekabrda aşağıdakı səhmdarlar Bankın mövcud səhmlərinə sahib olmuşlar:

Səhmdar	2009 %	2008 %
NAB Holding	40.00	40.00
Azpetrol Neft Şirkəti MMC	28.89	28.89
Cənab Rafiq Əliyev	11.22	11.22
Cənab Elçin İsayev	10.00	10.00
Azinvest MMC	9.89	9.89
Cəmi	100.00	100.00

NAB Holding-ə faktiki nəzarəti Nader Mohaghegh Oromi, Bahram Mohaghegh Oromi və Şahram Mohaghegh Oromi həyata keçirir. Azpetrol Neft Şirkəti MMC-nin müstəsna mülkiyyətçisi Məmmədov İbrahim; Azinvest MMC-nin mülkiyyətçisi isə cənab Rafiq Əliyevdir. Cənab R. Əliyev Bankın səhmdar kapitalının 21.11%-ə (11.22% birbaşa mülkiyyətdə və 9.89% Azinvest MMC vasitəsi ilə) sahibdir.

Bankın İdarə Heyəti (“Heyət”) aşağıdakı üzvlərdən ibarətdir:

31 dekabr 2009-cu və 2008-ci il tarixlərində:

Adı	Vəzifəsi
Cənab Cəlal Qasimov	Sədr
Cənab Xalid Əhədov	Sədr müavini
Cənab Fərid Məmmədov	Sədr müavini
Cənab Fərid Əlizadə	Sədr müavini
Cənab Fərid Hüseynov	Sədr müavini

31 dekabr 2009-cu və 2008-ci il tarixlərində Müşahidə Şurasının üzvü cənab Elçin İsayev Bankın 340,000 səhmini və ya səhmlərin 10%-i idarə edirdi.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları (“MHBS”) əsasında hazırlanmışdır.

Bank qeydlərin aparılmasını və maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını Azərbaycan manatı ilə MHBS-na uyğun olaraq həyata keçirməlidir.

Azərbaycan manatı Bankın hesabat və funksional valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Hazırkı birləşdirilmiş maliyyə hesabatları, bir səhmin qiyməti və xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı (“AZN”) ilə təqdim edilir.

Aşağıda açıqlanan mühasibat uçotu prinsiplərində göstərilənlər istisna olmaqla, birləşdirilmiş maliyyə hesabatları ilkin dəyər uçotu əsasında hazırlanmışdır. Məsələn, satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar, törəmə maliyyə alətləri və binalar ədalətli dəyərle ölçülmüşdür.

2009-cu ilin təqdimatına uyğunlaşmaq məqsədilə 2008-ci ilin balanslarında aşağıdakı yenidən təsnif etmələr aparılmışdır:

- ARMB-dakı məcburi ehtiyatların “Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri”ndən “Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər”ə yenidən təsnif edilməsi;
- Kredit təşkilatlarında cari hesabların “Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər”dən “Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri”nə yenidən təsnif edilməsi;
- Qeyri-maddi aktivlərin “Digər aktivlər”dən “Qeyri-maddi aktivlər”ə yenidən təsnif edilməsi;
- Subordinasiya borc öhdəliyini “Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər”dən “Subordinasiya borc öhdəliyi”nə yenidən təsnif edilməsi;
- Subordinasiya borc öhdəliyini “Müştərilər qarşısında öhdəliklər”dən “Subordinasiya borc öhdəliyinə” yenidən təsnif edilməsi;
- Mənfəət vergisindən fərqli olan vergilərin “Cari mənfəət vergisi öhdəliyi”ndən “Digər öhdəliklər”ə yenidən təsnif edilməsi.

	Əvvəl hesabat verildiyi kimi	Yenidən təsnif etmənin təsiri	Yenidən təsnif edildiyi kimi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	11,307	2,585	13,892
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7,743	(2,585)	5,158
Qeyri-maddi aktivlər	-	361	361
Digər aktivlər	674	(361)	313
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	59,009	(2,027)	56,982
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	84,909	(841)	84,068
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi	2,186	(557)	1,629
Digər öhdəliklər	2,052	557	2,609
Subordinasiya borc öhdəliyini	-	2,868	2,868

1 sayılı “Maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi” (Yenidən baxılmış) MUBS-na uyğun olaraq Bank ən erkən müqayisə dövrü olan 31 dekabr 2007-ci il tarixinə birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında müqayisəli hesabatı təqdim etmişdir, çünki birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında maddələr retrospektiv qaydada yenidən təsnif edilmişdir.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

İl ərzində Bank aşağıdakı düzəlişlər edilmiş MHBS və Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhi Komitəsinin (“BMHŞK”) yeni Şərtlərini qəbul etmişdir. Bu dəyişikliklərin əsas təsiri aşağıdakı kimi olmuşdur:

MHBS-nin təkmilləşdirilməsi

2008-ci ilin may ayında Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları Komitəsi (“MUBSK”), illik təkmilləşdirmə layihəsinin nəticəsi olaraq, MHBS-na düzəlişlər buraxmışdır. Bunlar təqdimat, tanıma və ya ölçmə məqsədləri ilə mühasibat uçotunda dəyişikliklərin aparılması ilə nəticələnən düzəlişlərdən, eləcə də bir sıra MHBS standartları ilə bağlı terminoloji və ya redaktə düzəlişlərindən ibarət idi. Düzəlişlərin əksəriyyəti 1 yanvar 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan dövrlərə tətbiq edilir, lakin bunların daha əvvəlki dövrlərə də tətbiq edilməsinə yol verilir. 2008-ci ilin may ayında “MHBS-nin təkmilləşdirilməsi”nə daxil edilmiş düzəlişlər Bankın mühasibat uçotu qaydalarına, maliyyə vəziyyətinə və ya fəaliyyət nəticələrinə heç bir təsir göstərməmişdir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

7 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri: Açıqlamalar"

7 sayılı MHBS-na düzəlişlər 2009-cu ilin mart ayında qəbul edilmiş və ədalətli dəyər və likvidlik haqqında açıqlamaları genişləndirir. Ədalətli dəyərlə bağlı düzəlişlər üç səviyyəli ədalətli dəyər iyerarxiyasının açıqlanmasını tələb edir: sinif üzrə, ədalətli dəyərlə tanınmış bütün maliyyə alətləri üçün və iyerarxiya səviyyələri arasında keçirmələrə aid olan xüsusi açıqlamalar və ədalətli dəyər iyerarxiyasının 3-cü səviyyəsinə aid olan ətraflı açıqlamalar. Bundan əlavə, düzəliş törəmə əməliyyatlar və likvidliyin idarə edilməsi üçün istifadə edilən aktivlərlə bağlı tələb olunan likvidlik haqqında açıqlamaları da dəyişir. Düzəlişin keçid müddəaları buna icazə verdiyi kimi, müqayisəli məlumat təqdim edilməmişdir.

1 sayılı MUBS "Maliyyə Hesabatlarının təqdim edilməsi" (Düzəliş)

Yenidən baxılmış bu Standart 2007-ci ilin sentyabr ayında buraxılmış və 1 yanvar 2009-cu il tarixində və bu tarixdən sonrakı illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Düzəliş edilmiş bu Standart səhmdarların payında təsisçi və qeyri-təsisçi dəyişikliklərini ayırır. Səhmdarların payında dəyişikliklər haqqında hesabatla yalnız təsisçilərlə əməliyyatların təfərrüatları daxil ediləcək, qeyri-təsisçilərlə bağlı kapitalda dəyişikliklər isə ayrıca sətirdə təqdim ediləcəkdir. Bundan əlavə, Standart məcmu gəlir haqqında hesabatı təqdim edir: bu hesabat mənfəət və ya zərərdə tanınmış bütün maddələri ya ayrıca bir hesabatda, ya da iki əlaqəli hesabatda təqdim edir. Yenidən baxılmış standart həmçinin ümumi gəlirin hər bir komponentinin vergi nəticəsinin açıqlanmasını tələb edir. Bundan əlavə, müəssisələr mühasibat uçotu siyasətini keçmiş dövrlərə də tətbiq edəndə, keçmiş dövrlərin məlumatlarını yenidən hesablayanda və ya maliyyə hesabatlarında maddələri yenidən təsnif edəndə müəssisələrdən tələb edilir ki, müqayisə edilə bilən ən erkən dövrün əvvəlində maliyyə vəziyyəti haqqında müqayisəli hesabat təqdim etsinlər. Bank ümumi gəliri iki ayrıca hesabatda: maliyyə nəticələri haqqında hesabatda və ümumi gəlir haqqında hesabatda təqdim etməyi seçmişdir. Bank müqayisə edilə bilən ən erkən dövr üzrə maliyyə vəziyyəti haqqında müqayisə edilə bilən yenidən hesablanmış məlumatları təqdim etmişdir, çünki o, birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında maddələri yenidən təsnif etmişdir.

23 sayılı MUBS "Borcalma xərcləri" (Düzəliş)

Düzəliş edilmiş 23 sayılı MUBS "Borcalma xərcləri" 2007-ci ilin mart ayında buraxılmış və 1 yanvar 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan maliyyə illərinə tətbiq edilir. Düzəliş edildikdən sonra bu standart, müvafiq meyarlara uyğun aktivə aid olan borcalma xərclərinin kapitallaşdırılmasını tələb edir. Müvafiq meyarlara uyğun olan aktiv elə bir aktivdir ki, onun nəzərdə tutulan istifadəsi və ya satılması üçün əhəmiyyətli vaxt tələb olunur. Bu Standartın keçid tələblərinə uyğun olaraq Bank bunu gələcək dəyişiklik kimi qəbul etmişdir. 1 yanvar 2009-cu ilədək çəkilməmiş və məsrəflərə yazılmış borcalma xərclərində heç bir dəyişikliklər aparılmamışdır.

24 sayılı MUBS "Əlaqəli tərəf haqqında açıqlamalar" (Düzəliş)

2009-cu ilin noyabr ayında buraxılmış düzəliş edilmiş 24 sayılı MUBS dövlətə aid müəssisələr haqqında açıqlamaları sadələşdirir və əlaqəli tərəf anlayışını aydınlaşdırır. Əvvəllər, dövlət tərəfindən nəzarət edilən və ya əhəmiyyətli təsir göstərən müəssisə həmin dövlətin nəzarət etdiyi və ya əhəmiyyətli təsir göstərdiyi digər müəssisələrlə bütün əməliyyatlar haqqında məlumat verməli idi. Düzəliş edilmiş standart belə əməliyyatlar haqqında açıqlamanın yalnız həmin əməliyyatlar ayrı-ayrılıqda və ya birlikdə mühüm olanda verilməsini tələb edir. Düzəliş edilmiş 24 sayılı MUBS 1 yanvar 2011-ci il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir və onun daha erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir. Bank düzəliş edilmiş bu standartı 1 yanvar 2009-cu il tarixindən tətbiq etmək qərarını vermişdir. Bu düzəlişlər Banka təsir göstərməmişdir.

MUBS 32 "Maliyyə alətləri: Təqdimat" və MUBS 1 "Maliyyə hesabatlarının təqdimatı" - Put maliyyə alətləri və ləğvetmə zamanı yaranan öhdəliklər

Bu düzəliş 2008-ci ilin fevral ayında buraxılmış və 1 yanvar 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan dövrlərə tətbiq edilir. Düzəlişlər müəssisədə qalıq payını təmsil edən pul alətlərinin (bunlar müəyyən şərtlərə cavab verəndə) kapital kimi təsnif edilməsini tələb edir. Düzəlişlər Banka təsir göstərməmişdir.

2 sayılı MHBS-na düzəlişlər "Pul vəsaitləri vasitəsilə həyata keçirilən pay alətləri əsasında ödəmə"- Hüquqların verilməsi şərtləri və ləğv etmə

2 sayılı MHBS-na düzəliş 2008-ci ilin fevral ayında buraxılmış və 1 yanvar 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bu düzəliş hüquqların verilməsi şərtlərinin anlayışını aydınlaşdırır və hüququn verilməsinə gətirməyən şərt qarşılanmadığı üçün ləğv edilən hüquqları təsvir edir. Bu düzəliş Bankın maliyyə vəziyyəti və ya fəaliyyət nəticələrinə təsir göstərməmişdir.

8 sayılı MHBS "Əməliyyat seqmentləri"

8 sayılı MHBS 1 yanvar 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bu Standart Bankın əməliyyat seqmentləri haqqında məlumatın açıqlanmasını tələb edir və Bankın əsas (biznes) və ikinci dərəcəli (coğrafi) hesabat seqmentlərinin müəyyən edilməsinə dair tələbləri əvəz edir. Bu Standartın qəbul edilməsi Bankın maliyyə vəziyyəti və fəaliyyət nəticələrinə təsir göstərmir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Maliyyə aktivləri (davamı)***13 sayılı BMHŞK şərh “Müştərinin Sadıqlıyının Dəstəklənməsi Proqramları”*

13 sayılı BMHŞK şərh 2007-ci ilin iyun ayında buraxılmışdır və 1 yanvar 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. 13 sayılı BMHŞK şərh tələb edir ki, müştərinin sadıqlıyı üçün mükafatlandırma məbləğləri müvafiq satış əməliyyatlarının ayrıca komponenti kimi hesaba alınsın və buna görə də alınmış vəsaitin ədalətli dəyərinin bir hissəsi mükafatlandırma məbləğlərinə aid edilir və sonra mükafatlandırma məbləğləri ödənilməsi müddət ərzində vaxtı uzadılır. Bu şərh Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərmir, çünki belə sxemlər hazırda mövcud deyildir.

15 sayılı BMHŞK şərh “Daşınmaz əmlakın tikintisi haqqında razılaşmalar”

15 sayılı BMHŞK şərh 2008-ci ilin iyul ayında buraxılmışdır və qüvvəsi keçmiş dövrlərə şamil edilməklə 1 yanvar 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. 15 sayılı BMHŞK şərh daşınmaz əmlakın tikintisi başa çatana qədər inşaatçı və alıcı arasında razılaşma əldə edildəndə həmin daşınmaz əmlakın satılmasından gəlirin və əlaqəli xərclərin nə vaxt və necə uçota alınmasını izah edir. Bu şərh həmçinin 11 sayılı “Tikinti müqavilələri” MUBS və 18 sayılı “Gəlir” MUBS-un əhatə dairələri arasında uyğunluğun olub-olmamasının müəyyən edilməsi qaydasını müəyyən edir və 18 sayılı Əlavədə daşınmaz əmlakla dair cari qaydaları əvəz edir. Bu şərh Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına heç bir təsir göstərməmişdir.

16 sayılı BMHŞK şərh “Xarici əməliyyatlarda xalis investisiyanın hedcinqi”

16 sayılı BMHŞK şərh 2008-ci ilin iyul ayında buraxılmışdır və 1 oktyabr 2008-ci il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bu şərh xalis investisiyanın hedcinqinin uçota alınması üzrə göstərişləri təqdim edir. Belə ki, bu şərh xalis investisiyanın hedcinqində hedcinq uçotuna aid olan xarici valyuta riskinin müəyyən edilməsi, xalis investisiyanın hedcinqi zamanı hedcinq alətlərinin qrup daxilində harada saxlanılmasını, eləcə də müəssisə tərəfindən xalis investisiyanın xaric edilməsində təkrar istifadə olunmalı olan həm xalis investisiya, həm də hedcinq alətləri ilə bağlı xarici valyuta gəlirlərinin və ya zərərlərinin məbləğinin necə müəyyən edilməsi qaydalarını nəzərdə tutur. Bu şərh Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına heç bir təsir göstərməmişdir.

9 sayılı BMHŞK şərh “Əlaqədar törəmə alətlərinin yenidən qiymətləndirilməsi” (Düzəliş)

Bu düzəlişə görə, müəssisə hibrid maliyyə aktivini mənfəət və ya zərər kateqoriyası üzrə ədalətli dəyərdən çıxararaq yenidən təsnif etdiyi zaman, həmin müəssisə əlaqədar törəmə alətlərinin əsas müqavilədən ayrılıb-ayrılmamasını qiymətləndirməlidir. Bu qiymətləndirmə müəssisə müqaviləni imzaladığı tarixdə və ya müqavilənin pul vəsaitlərinin axınına əhəmiyyətli dərəcədə dəyişən dəyişikliklər müqaviləyə edildiyi tarixdə (bu tarixlərdən hansı daha gec olarsa) mövcud olan şəraitə əsasən aparılmalıdır. Düzəlişlər 30 iyun 2009-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başa çatana qədər illik dövrlərə tətbiq edilir. Düzəlişin tətbiqi Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərməmişdir.

18 sayılı BMHŞK şərh “Müştərilərdən aktivlərin keçirilməsi”

18 sayılı BMHŞK şərh 2009-cu ilin yanvar ayında buraxılmışdır və daha erkən tətbiq edilməsinə icazə verilməklə, 1 iyul 2009-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra müştərilərdən alınmış aktivlərin keçirilməsinə tətbiq edilir, bu şərtlə ki, qiymətləndirmələr həmin keçirmələr baş verdiyi tarixdə əldə edilsin. Bu şərh qüvvəsi gələcək dövrlərə tətbiq edilməlidir. 18 sayılı BMHŞK şərh müəssisənin müştəridən əmlak, qurğu və avadanlıq obyektinin alınmasını nəzərdə tutan razılaşmaların uçotu qaydasını nəzərdə tutur – müəssisə həmin obyekt sonra ya müştərini şəbəkə ilə əlaqələndirmək ya da müştərinin mal və ya xidmətlərlə daim təchiz edilməsini təmin etmək və ya hər iki məqsədlə istifadə etməlidir. Bu şərh Bankın maliyyə vəziyyətinə və ya fəaliyyət nəticələrinə heç bir təsir göstərməmişdir, çünki Bankda müştərilərdən aktivlərin keçirilməsi olmamışdır.

Törəmə müəssisələr

Törəmə müəssisələr, Bankın səs vermə hüquqlarının yarısından çoxuna sahib olduğu və ya digər qaydada əməliyyatlarına nəzarət edə bildiyi müəssisələr olaraq, birləşdirilir. Törəmə müəssisələr, nəzarət Banka keçdiyi tarixdən birləşdirilir və nəzarət itirildiyi tarixdən artıq birləşdirilmir. Qrup daxilində bütün əməliyyatlar, qalıqlar və qrup şirkətləri arasında əməliyyatlardan reallaşdırılmış gəlirlər tam silinir; əməliyyat keçirilən aktivin dəyərsizləşməsinə dair sübut təqdim etməsə, reallaşdırılmamış zərərlər də silinir. Lazım olarsa, törəmə müəssisələrə dair uçot prinsipləri Bankın tətbiq etdiyi prinsiplərə uyğunlaşmaq məqsədilə dəyişdirilir.

Maliyyə aktivləri*İlkin tanıma*

39 sayılı MUBS-na uyğun olaraq maliyyə aktivləri müvafiq qaydada mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş maliyyə aktivləri, kreditlər və alınacaq məbləğlər, ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar və ya satış üçün mövcud olan maliyyə alətlərinə təsnif edilir. Maliyyə aktivləri ilk olaraq qeydə alındıqda, ədalətli dəyərlə ölçülür. Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilməyən investisiyalar əks etdirilərkən, onların ədalətli dəyərlərinə əməliyyatla birbaşa əlaqəsi olan xərclər əlavə edilir. Bank maliyyə aktivlərini ilkin tanıma zamanı təsnifləşdirir və sonra müəyyən hallarda maliyyə aktivlərini aşağıda göstəriləndiyi kimi yenidən təsnif edə bilər.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Tanım tarixi

Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatlarına qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması daxildir.

Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş maliyyə aktivləri

Ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilən maliyyə aktivləri “mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş maliyyə aktivləri” kateqoriyasına daxil edilir. Maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi o halda təsnif edilir ki, onlar yaxın zamanda satılmaq məqsədilə alınmışdır. Təyin edilmiş və effektiv hedcinq alətləri olmayan törəmə aktivlər də ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilir. Ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri üzrə gəlir və zərərlər birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əksini tapır.

Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar

Müəyyən və ya müəyyən edilə bilən ödənişli və müəyyən müddəti olan qeyri-törəmə maliyyə aktivləri Bankın onları ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlamaq niyyəti və imkanı olanda, ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilir. Qeyri-müəyyən müddətdə saxlanması nəzərdə tutulan investisiyalar bu sinfə daxil edilmir. Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar sonradan amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür. Amortizasiya olunmuş dəyərlə əks etdirilmiş investisiyalarla bağlı gəlir və zərərlər birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda investisiyalar dəyərsizləşdikdə, habelə amortizasiya prosesində əks etdirilir.

Kreditlər və alınacaq məbləğlər

Kreditlər və alınacaq məbləğlər fəal bazarda dövr etməyən, müəyyən və ya müəyyən edilə bilən ödənişli qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar dərhal və ya qısa müddətdə satılmaq üçün nəzərdə tutulmur və ticarət qiymətli kağızları və ya satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları kimi təsnif edilmir. Belə aktivlər effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə əks etdirilir. Belə aktivlər üzrə gəlir və xərclər birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda kreditlər və alınacaq məbləğlər uçotdan çıxarıldıqda və ya dəyərsizləşdikdə, eləcə də amortizasiya prosesində əks etdirilir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri yuxarıda göstərilən heç bir sinfə daxil olmayan və satıla bilən maliyyə aktivləri kimi təsnif edilmiş qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. İlk tanımadan sonra satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri ədalətli dəyərlə ölçülür və bu zaman gəlir və xərclər investisiya xaric edilənə və ya dəyərsizləşənədək digər ümumi gəlir kimi əks etdirilir. Belə halda digər ümumi gəlirdə əvvəl əks etdirilmiş məcmu gəlir və ya zərər birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda yenidən təsnif edilir. Bununla bərabər effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanmış faizlər birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir.

Ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi

Hər hesabat tarixində aktiv bazarda alınıb-satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri elan edilmiş bazar qiymətlərinə və ya dilerin müəyyən etdiyi qiymətlərə (uzunmüddətli mövqe üçün alıcının qiyməti və qısamüddətli mövqe üçün satıcının qiyməti) istinadən satışla əlaqədar xərclər çıxılmadan müəyyən edilir.

Aktiv bazarda alınıb-satılmayan bütün digər maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu cür metodlara xalis cari dəyər metodları, bazarda müşahidə edilən qiymətləri olan oxşar maliyyə alətləri ilə müqayisə, opsiyonların qiymətləndirilməsi modeli və digər qiymətləndirmə modelləri daxildir.

Qarşılıqlı əvəzləşdirmə

Bank maliyyə aktivi və maliyyə öhdəliyinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı netto əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivi realizasiya etmək və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda qarşılıqlı əvəzləşdirir və birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Bu adətən əsas əvəzləşdirmə razılaşmalarında baş vermir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə göstərilir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)*(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)***3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)****Maliyyə aktivləri (davamı)***Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnif edilməsi*

Satış üçün mövcud olan aktiv kimi təsnif edilən qeyri-törəmə maliyyə aktivləri yaxın zamanda satılmaq məqsədilə artıq saxlanılırsa, o aşağıdakı hallardan birində mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş maliyyə aktivləri kateqoriyasından çıxarıla bilər:

- yuxarıda göstərilmiş kreditlər və alınacaq məbləğlər anlayışına uyğun olan maliyyə aktivləri bu halda kreditlər və alınacaq məbləğlər kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəniş tarixinədək saxlamaq niyyətində və qabiliyyətində olsun;
- digər maliyyə aktivləri yalnız nadir hallarda satıla bilən və ya ödəniş tarixinə qədər saxlanılan aktivlər kimi yenidən təsnif edilə bilər.

Kreditlər və alınacaq məbləğlər tərifinə uyğun gələn satış üçün mövcud olan aktivlər kimi təsnif edilmiş maliyyə aktivləri bu halda kreditlər və alınacaq məbləğlər kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Bank onları yaxın gələcəkdə və ya ödəniş tarixinə qədər saxlamaq niyyətində və ya qabiliyyətində olsun. Yuxarıdakılarla bağlı yenidən təsnif etmə aparılmamışdır.

Maliyyə aktivləri yenidən təsnif etmə tarixində ədalətli dəyərlə yenidən təsnif edilir. Mənfəət və ya zərərdə tanınmış gəlir və ya zərər ləğv edilmir. Yenidən təsnif etmə tarixində maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri, hansı daha uyğundursa, onun yeni dəyəri və ya amortizasiya edilmiş dəyəri olur.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dan alınacaq məbləğlər (mütləq ehtiyatları çıxmaqla) və ödəmə müddəti doxsan gündən artıq olmayan və müqavilə yüklərindən azad olan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

“Repo” və əks “repo” razılaşmaları

Qiymətli kağızların satılması və geri alınması razılaşmaları (“repo” razılaşmaları) təminatlı maliyyələşdirmə əməliyyatları kimi əks etdirilir. “Repo” razılaşmaları əsasında satılmış qiymətli kağızlar birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilir. Qarşı-tərəf müqavilə şərtlərindən və ya qəbul edilmiş təcrübədən irəli gələrək həmin qiymətli kağızların satılması və ya yenidən girov qoyulması hüququna malik olduqda, “repo” razılaşmaları əsasında girov qoyulan qiymətli kağızlar kimi yenidən təsnif edilir. Müvafiq öhdəliklər kredit təşkilatlarına və ya müştərilərə ödəniləcək məbləğlərin tərkibində təqdim olunur. Geri satış (əks “repo”) razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər və ya, şəraitdən asılı olaraq, müştərilərə kreditlər kimi əks etdirilir. Satış qiyməti ilə geri alış qiyməti arasında fərq faiz hesab olunur və təsirli gəlirlilik metodundan istifadə etməklə “repo” razılaşmalarının müddəti ərzində hesablanır.

Törəmə maliyyə alətləri

Adi fəaliyyətində Bank müxtəlif törəmə maliyyə alətlərindən (misal üçün forvard alətlərindən) istifadə edir. Belə maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılır və ədalətli dəyərlə əks etdirilir. Ədalətli dəyər bazar kotirovkaları əsasında müəyyən edilir. Müsbət ədalətli dəyəri olan törəmə alətlər aktivlərin tərkibində, mənfəət ədalətli dəyəri olanlar isə öhdəliklərin tərkibində əks etdirilir. Bu alətlərdən irəli gələn gəlir və zərərlər birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xalis gəlirlər/(zərərlər) kimi əks etdirilir.

Digər maliyyə alətlərinin tərkibinə daxil olan törəmə alətlər bu hallarda ayrıca törəmə alətlər kimi tanınır və ədalətli dəyərlə əks etdirilir ki, onların iqtisadi xüsusiyyətləri və riskləri əsas müqavilələrin xüsusiyyət və riskləri ilə sıx bağlı olmasın, əsas müqavilələrin özü isə ticarət məqsədləri üçün nəzərdə tutulmasın və ya mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə yenidən qiymətləndirilməsin. Əsas müqavilədən ayrılmış tərkibə daxil olan törəmə alətlər ticarət portfelinin tərkibində ədalətli dəyərlə uçota alınır və bu zaman ədalətli dəyərdə bütün dəyişikliklər birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əksini tapır.

Borc vəsaitləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşmasının mahiyyəti ilə Bankın üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən biri qoyulsun: sahibə pul vəsaitləri və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaq və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivlərinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə etməkdən fərqli olan yolla ödəmək. Belə alətlərə Mərkəzi Bank və hökumət qarşısında öhdəliklər, kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər və buraxılmış borc qiymətli kağızları daxildir. Bunlar ilk növbədə birbaşa aid olan əməliyyat xərcini çıxmaqla alınmış ödənişin ədalətli dəyəri ilə əks etdirilir. İkinci tanınmadan sonra borclar amortizasiya olunmuş dəyərlə, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür. Gəlir və zərərlər birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatdan borclar silindikdə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Lizinq

Maliyyə lizinqi – Bank lizinqalan qismində

Bank maliyyə lizinqini lizinq müddəti başlayanda birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aktivlərin və öhdəliklərin tərkibində lizinqə götürülən əmlakın ədalətli dəyərində bərabər olan məbləğlərlə və ya, bu məbləğ ədalətli dəyərindən daha az olarsa, minimal lizinq ödənişinin cari dəyəri ilə əks etdirir. Minimal lizinq ödənişinin cari dəyəri hesablanarkən diskontlaşdırma amili kimi lizinq üzrə daxili faiz dərəcəsi istifadə edilir (həmin dərəcəni müəyyən etmək mümkündürsə). Əks hallarda Bankın artan borc dərəcəsi istifadə edilir. Çəkilməmiş ilkin birbaşa xərclər aktivin bir hissəsi kimi tanınır. Lizinq ödənişləri maliyyələşdirmə xərcləri və öhdəliyin ödənilməsi arasında bölüşdürülür. Maliyyələşdirmə xərcləri lizinq müddəti ərzində ehtiva bölüşdürülür ki, hər bir hesabat dövründə öhdəliklərin qalığına hesablanan daimi dövrü faiz dərəcəsi ilə xərclərin əks etdirilməsi təmin edilsin.

Lizinqalan tərəfindən maliyyə lizinqi üzrə yerinə yetirilən əməliyyatlara birbaşa aid olan məsrəflər lizinqə götürülən aktivlərin tərkibində əks etdirilir.

Maliyyə lizinqi – Bank lizinqverən qismində

Bank lizinq üzrə alınacaq məbləğlərini lizinqin müddəti başlayan tarixdən lizinqə xalis investisiyaya bərabər olan məbləğdə tanıyır. Maliyyə gəliri mövcud xalis investisiyanın təsbit dövrü mənfəət mənasını əks etdirən sxemə əsaslanır. İlkin birbaşa xərclər lizinq üzrə alınacaq məbləğlərini ilk dəfə ölçüləndə nəzərə alınır.

Əməliyyat lizinqi - Bank lizinqalan qismində

Lizinq obyektlərinin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və gəlirlər lizinqverən tərəfindən Banka ötürülmədikdə aktivlərin lizinqi əməliyyat lizinqi hesab olunur. Əməliyyat lizinqi əsasında ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən digər əməliyyat xərclərinin tərkibinə daxil edilir.

Maliyyə lizinqi – Bank lizinqverən qismində

Bank birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əməliyyat lizinqi ilə əhatə olunan aktivləri onların xüsusiyyətlərindən asılı olaraq təqdim edir. Əməliyyat lizinqindən lizinq gəliri birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda digər gəlir kimi, lizinqin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə tanınır. Lizinqalana təqdim edilmiş güzəştlərin məcmu dəyəri lizinqin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə icarə gəlirinin azalması kimi tanınır. Əməliyyat lizinqindən gəlir əldə etmək üçün xüsusilə çəkilməmiş ilkin birbaşa xərclər lizinqə götürülmüş aktivin balans dəyərində əlavə edilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsi ehtimalına dair obyektiv sübutların olub-olmamasını müəyyən etmək üçün Bank hər hesabat tarixində qiymətləndirmə aparır. Maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupu yalnız və yalnız aktiv ilk dəfə əks etdirildikdən sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində dəyərsizləşmənin obyektiv sübutu olanda (baş vermiş "zərər hadisəsi") və ya bu zərər hadisəsi (və ya hadisələri) maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupundan gözlənilən və etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilən pul vəsaitlərinin axınına təsir göstərəndə dəyərsizləşmiş hesab edilir. Dəyərsizləşmənin sübutlarına borcalanın və ya borcalanlar qrupunun mühüm maliyyə çətinlikləri ilə rastlaşması, faizlərin və ya əsas məbləğin ödənilməsi öhdəliklərini pozması, yüksək müflisləşmə və ya digər maliyyə yenidənqurması ehtimalı ilə qarşılaşmasına dair sübutlar, habelə müşahidə edilən bazar məlumatları əsasında qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri axınında ölçülə bilən azalmaya (misal üçün vaxtı ötmüş ödənişlərin səviyyələrində dəyişikliklərə və ya aktivlər üzrə zərərlərlə uzlaşan iqtisadi şəraitlərə) dair sübutlar daxildir.

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlər

Amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərlə və müştərilərə verilmiş kreditlərlə bağlı Bank əvvəlcə fərdi olaraq mühüm maliyyə aktivləri üçün fərdi və fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri üçün məcmu şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutların olub-olmamasını qiymətləndirir. Bank mühüm olub-olmamasından asılı olmayaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri üçün dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olmaması qərarına gələrsə, həmin aktiv analoji kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsini məcmu şəkildə aparır. Dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi fərdi şəkildə aparılmış və dəyərsizləşmə zərərləri əks etdirilmiş aktivlər dəyərsizləşmə baxımından məcmu şəkildə qiymətləndirməyə daxil edilmir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)*(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)***3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)****Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)***Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)*

Dəyərsizləşmə zərərlərinin çəkilməsinin obyektiv sübutu olarsa, zərərin məbləği aktivlərin balans dəyəri ilə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri axınının cari dəyəri (hələ çəkilməmiş gələcəkdə gözlənilən kredit zərərləri nəzərə alınmadan) arasında fərq kimi ölçülür. Aktivin balans dəyəri ehtiyat hesabının istifadə edilməsi hesabına azalır və zərərin məbləği birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir. Faiz gəlirləri azaldılmış balans dəyəri üzrə, aktiv üzrə ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanmağa davam edir. Kreditlər və müvafiq ehtiyat kreditin qaytarılmasının realistik perspektivləri olmayanda və bütün təminat reallaşdırıldıqda və ya Bankın mülkiyyətinə keçdikdə silinir. Əgər növbəti ildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə zərərinin məbləği dəyərsizləşmə tanındıqdan sonra baş vermiş hadisə nəticəsində artır və ya azalırsa, əvvəl tanınmış dəyərsizləşmə zərəri ehtiyat hesabında düzəliş aparmaqla əks etdirilir. Gələcək silinmə, sonradan bərpa edilirsə, bərpa məbləği birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir.

Qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri axınının cari dəyəri maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskont edilir. Kredit dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilmişdirsə, dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi üçün diskontun dərəcəsi, cari effektiv faiz dərəcəsi olacaqdır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri axınının cari dəyərinin hesablanması, girov aktivinin özgəninkiləşdirilməsinin dəyərini olub-olmamasından asılı olmayaraq, girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəfləri çıxmaqla girov aktivinin özgəninkiləşdirilməsindən irəli gələn pul vəsaitləri axınına əks etdirir.

Dəyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri Bankın daxili kredit reytingləri sistemi əsasında qruplara bölünür və bu zaman aktivin növü, iqtisadi sektoru, coğrafi mövqeyi, girovu növü, ödəniş vaxtının keçib keçməməsi və digər müvafiq amillər kimi kredit riskinin xüsusiyyətləri nəzərə alınır.

Məcmu şəkildə dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri qrupu üzrə pul vəsaitlərinin gələcək pul axını bu qrupa daxil olan aktivlərin kredit riski xüsusiyyətləri ilə analoji xüsusiyyətlərə malik aktivlər üzrə zərərlərlə bağlı tarixi məlumat əsasında müəyyən edilir. Zərərlərlə bağlı tarixi məlumatda həmin məlumatın aid olduğu illərdə təsir göstərməmiş cari şəraitlərin təsirini əks etdirmək və keçmiş müddətin hazırda mövcud olmayan şəraitlərinin təsirini istisna etmək məqsədilə müşahidə edilən bazarda cari məlumat əsasında düzəlişlər edilir. Gələcək pul vəsaitləri axınında dəyişikliklərin qiymətləndirmələri hər il üçün müşahidə edilən bazarda müvafiq məlumatlardakı dəyişiklikləri (misal üçün işsizlik səviyyəsi, daşınmaz əmlakın qiymətləri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusunda dəyişiklikləri və ya qrupun çəkdiyi zərərləri və ya onların həcmi) əks etdirən digər amilləri) əks etdirir. Gələcək pul vəsaitləri axınının qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilmiş metod və fərziyyələr müntəzəm qaydada yenidən baxılır ki, qiymətləndirilmiş zərərlərlə faktiki nəticələr arasındakı fərqlər azaldılsın.

Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə investisiyaları

Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan alətlər üçün Bank dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını qiymətləndirir. Dəyərsizləşmə zərərinin çəkilməsinə dair obyektiv sübut mövcud olanda, zərərin məbləği aktivin balans dəyəri ilə proqnozlaşdırılan gələcək pul vəsaitlərinin axınının cari dəyəri arasında fərqlə ölçülür. Aktivin balans dəyəri azaldılır və zərərin məbləği birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir. Əgər sonrakı ildə proqnozlaşdırılan dəyərsizləşmə zərərinin məbləği dəyərsizləşmə tanındıqdan sonra baş vermiş hadisə nəticəsində azalırsa, əvvəl rəsmi şəkildə məbləğlər birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda aid edilməlidir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları üçün Bank hər hesabat tarixində investisiya və ya investisiyalar qrupunda dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olub-olmadığını qiymətləndirir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları kimi təsnif edilən kapital investisiyaları ilə bağlı obyektiv dəyərsizləşmə sübutlarına investisiyanın ədalətli dəyərinin ilkin dəyərindən əhəmiyyətli və ya sürəklə şəkildə aşağı düşməsi daxildir. Dəyərsizləşmə sübutları mövcud olanda məcmu zərər – əvvəl cari ilin mənfəətində əks etdirilmiş investisiya üzrə dəyərsizləşmə zərərinə çıxmaqla alışı dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasındakı fərq kimi ölçülür – digər ümumi gəlirin tərkibindən çıxarılır və birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir. Kapital investisiyaları üzrə dəyərsizləşmə zərərləri birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabat vasitəsilə bərpa edilmir, onların dəyərsizləşmədən sonra ədalətli dəyərinin artması digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilir.

Borc alətləri satış üçün mövcud olan alətlər kimi təsnif edildə dəyərsizləşmə amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri ilə eyni prinsiplərlə qiymətləndirilir. Gələcək faiz gəliri azaldılmış balans dəyərinə əsaslanır və dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri axınının diskont edilməsi üçün istifadə edilən faiz dərəcəsi ilə hesablanır. Faiz gəliri birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir. Əgər növbəti ildə borc alətinin ədalətli dəyəri artırsa və bu artma obyektiv olaraq dəyərsizləşmə zərərləri birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirildikdən sonra baş vermiş hadisə ilə bağlıdırsa, dəyərsizləşmə zərəri birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda bərpa edilir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

Kreditlərin restrukturizasiyası

İmkan dairəsində Bank girova yiyələnmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir. Yeni şərtlər müəyyən edildiyi təqdirdə, kredit vaxtı ötmüş hesab olunmur. Bütün meyarların qarşılınması və gələcək ödənişlərin mümkünlüyündən əmin olmaq məqsədilə Bank rəhbərliyi restrukturizasiya edilmiş kreditləri daim nəzərdən keçirir. Belə kreditlər fərdi və ya məcmu qaydada dəyərsizləşməyə məruz qalmaqda davam edir və onların ödənilən dəyəri kredit üzrə ilkin effektiv faiz dərəcəsini istifadə etməklə hesablanır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivləri (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan çıxarılır:

- aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- Bank özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə keçirmiş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, onları "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və
- Bank: (a) aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələri ötürmüş; (b) aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələri ötürməmiş və onları özündə saxlamaqla, yalnız aktiv üzrə nəzarəti ötürmüşdür.

Bank aktivdən pul vəsaitləri axınını almaq hüququnu ötürmüş və aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələri nə ötürməmiş, nə də onları özündə saxlamamışdırsa, aktiv, Bankın həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Ötürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Bankdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, ötürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiya (o cümlədən ödənişlər netto-əsasla aparılan opsiya və ya analoji alət) formasında davam edirsə, Bankın davam edən iştirakının həcmi Bankın geri ala bildiyi keçirilmiş aktivin dəyəridir. Lakin ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı put-opsionu (o cümlədən ödənişlər netto-əsasla aparılan opsiya və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Bankın davam edən iştirakının həcmi, ötürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyanın icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi həmin kreditor qarşısında mühüm fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin uçotdan çıxarılmasını və uçotda yeni öhdəliyin əks etdirilməsini tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir.

Maliyyə zəmanətləri

Adi fəaliyyətində Bank akkreditivlər, zəmanətlər və akseptlərdən ibarət olan maliyyə zəmanətləri verir. Maliyyə zəmanətləri birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında ilk öncə ədalətli dəyərlə "Digər öhdəliklər" maddəsində alınmış komissiya haqqı məbləğində əks etdirilir. İlk əks etdirmədən sonra Bankın hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi aşağıdakı məbləğlərdən yuxarı olanı ilə ölçülür: amortizasiya hesablanmış komissiya haqqı və zəmanətdən irəli gələn maliyyə öhdəliyinin ödənilməsi üçün tələb olunan məsrəflərin ən yaxşı qiyməti.

Maliyyə zəmanətləri ilə bağlı öhdəliyin artması birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda nəzərə alınır. Alınmış komissiya haqqı birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda zəmanətin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə əks etdirilir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)
(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Vergilər

Cari mənfəət vergisi xərci Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qüdvilin və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyində və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərərə təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarlı ilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi, müvəqqəti fərqlərin bərpası dövrünə nəzarət edilməsi və müvəqqəti fərqlərin yaxın gələcəkdə bərpa edilməməsi ehtimal olunan hallar istisna olmaqla, törəmə, əlaqəli və birgə müəssisələrə investisiyaların qoyulmasından yaranan müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır.

Bundan əlavə, Azərbaycanda Bankın fəaliyyəti ilə bağlı müxtəlif əməliyyat vergiləri tətbiq edilir. Bu vergilər digər əməliyyat xərclərinin tərkibinə daxil edilir.

Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak, gündəlik xidmət xərclərin dəyəri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış qiymətdən düşmə zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun gələndə, avadanlığın bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Əmlak və avadanlıqların balans dəyəri dəyərsizləşmə baxımından balans dəyərinin qaytarılmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

İlk olaraq maya dəyəri ilə tanındıqdan sonra əmlak (binalar) yenidən qiymətləndirilmiş dəyərlə uçota alınır. Həmin yenidən qiymətləndirilmiş dəyər yenidən qiymətləndirmə tarixində ədalətli dəyərdən sonradan yığılmış köhnəlməni və sonradan yığılmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla müəyyən edilir. Qiymətləndirmə kifayət qədər tez-tez aparılır ki, yenidən qiymətləndirilən aktivin ədalətli dəyərinin balans dəyərindən çox fərqli olmaması təmin olunsun.

Yenidən qiymətləndirmə tarixində yığılmış köhnəlmə aktivin ümumi balans dəyərindən silinir və xalis məbləğ aktivin yenidən qiymətləndirilmiş dəyərində yenidən hesablanır. Yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə vəsait digər ümumi gəlirə daxil edilmiş əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatına aid edilir. Lakin yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə vəsait əvvəllər birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilmiş həmin aktivin dəyərinin yenidən qiymətləndirmə nəticəsində azalmasını ləğv etdiyi halda, bu artma birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir. Yenidən qiymətləndirmə üzrə kəsir maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir, lakin bu halda həmin aktiv üzrə əvvəlki əlavə vəsaitlə birbaşa əvəzləşdirilən kəsir əsas vəsaitlər üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında əlavə vəsaitlə birbaşa əvəzləşdirilir.

Əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatından bölüşdürülməmiş mənfəətə illik köçürmə aktivlərin yenidən qiymətləndirilmiş balans dəyəri əsasında köhnəlmə ilə aktivlərin maya dəyəri əsasında köhnəlmə arasındakı fərq üçün aparılır. Satış zamanı satılan konkret aktivə aid olan hər hansı yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəlmə hesablanmağa başlayır. Köhnəlmə aktivlərin balans dəyərlərini bərabər hissələrə bölməklə və aşağıdakı illik faiz dərəcələrini istifadə etməklə hesablanır:

	%
Binalar	5
Mebel və avadanlıq	20
Kompüterlər və rabitə avadanlığı	25
Nəqliyyat vasitələri	20
Sair	20

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir.

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, əməliyyat məsrəflərinə daxil edilir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Qeyri-maddi aktivlər**

Qeyri-maddi aktivlər kompüter proqramları və lisenziyalardan ibarətdir. Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq maya dəyəri ilə tanınır. Şirkətlərin birləşməsi çərçivəsində alınmış qeyri-maddi aktivlərin maya dəyəri alış tarixində ədalətli dəyərə bərabərdir. İlk tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiyanı və yığılmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud və ya qeyri-müəyyən ola bilər. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır. Qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya müddətləri və metodları ən azı hər maliyyə ilinin sonunda təhlil edilir. Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər amortizasiya olunmur, lakin hər il dəyərsizləşmə baxımından yoxlanılır.

Ehtiyatlar

Bank ehtiyatları keçmiş hadisənin nəticəsi olan cari hüquqi və ya konstruktiv öhdəliyə sahib olduqda, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi səmərələri təcəssüm etdirən resursların xaric olmasının tələb olunacağı ehtimal olunduqda və öhdəliyin məbləği etibarlı qiymətləndirilə bildikdə tanınır.

Pensiya təminatı və işçilərə digər ödənişlər üzrə öhdəliklər

Bank işə götürənin cari ödəmələrinin işçilərə ümumi əmək haqqı ödənişlərinin müəyyən faizi kimi hesablanması nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının dövlət pensiya təminatı sistemindən əlavə hər hansı fərdi pensiya təminatı sistemində malik deyildir. Bu xərclər müvafiq əmək haqqının aid olduğu hesabat dövründə əks etdirilir. Bundan əlavə, Bank əmək fəaliyyəti başa çatdıqdan sonra işçilərə ödənişlər aparmalı deyildir.

Səhmdar kapitalı*Səhmdar kapitalı*

Adi səhmlər səhmdar kapitalı kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaraq üçüncü tərəflərə ödənişlərə çəkilən xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi əks etdirilir.

Dividendlər

Dividendlər, yalnız hesabat tarixindən gec olmayaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi əks etdirilir və hesabat tarixinə kapitalın məbləğindən çıxılır. Dividendlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və eləcə də hesabat tarixindən sonra, lakin maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıqlanır.

Seqmentlər üzrə hesabatların təqdim edilməsi

Bankın əməliyyatları Azərbaycanda həyata keçirilir və yeganə sənaye seqmenti – kommersiya bankçılığını təmsil edir. Müvafiq olaraq, 8 sayılı “Əməliyyat seqmentləri” MHBS-nin məqsədləri üçün Bank bir əməliyyat seqmenti hesab olunur.

Şərti aktivlər və öhdəliklər

Şərti öhdəliklər birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şərti aktivlər birləşdirilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal ediləndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlir Bank tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal ediləndə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Gəlirin və xərclərin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır: öhdəliyinə:

Faiz və analoji gəlir və xərclər

Faiz qazandıran və ticarət və ya satış üçün təsnif edilmiş qiymətli kağızlar və amortizasiya olunmuş dəyəri ilə qiymətləndirilən bütün maliyyə alətləri üzrə faiz gəlirləri və ya xərcləri effektiv faiz dərəcəsi ilə tanınır. Həmin dərəcə qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (misal üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərləri nəzərə alınmır.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Gəlir və xərclərin tanınması (davamı)

Faiz və analoji gəlir və xərclər (davamı)

Bank maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə düzəlişlər edilir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır. Maliyyə aktivinin və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun qeydə alınmış dəyəri dəyərsizləşmə zərərinə görə azalarsa, faiz gəliri, yeni balans dəyərinə ilkin effektiv faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə əks etdirilir.

Haqq və komissiya gəliri və xərci

Kreditin verilməsi haqları əlaqəli birbaşa xərclərlə birlikdə təxirə salınır və kreditin effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi tanınır. Kredit öhdəliyinin xüsusi kredit vermə razılaşmasına gətirib çıxarması ehtimal ediləndə kredit öhdəliyi haqları əlaqəli birbaşa xərclərlə birlikdə təxirə salınır və nəticə kreditinin effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi tanınır. Kredit öhdəliyinin xüsusi kredit vermə razılaşmasına gətirib çıxarması ehtimal edilməyəndə kredit öhdəliyi haqları maliyyə nəticələri haqqında hesabatda kredit öhdəliyinin qalan müddəti üzrə tanınır. Kredit öhdəliyi kreditlə nəticələnməyərək başa çatırsa, kredit öhdəliyi haqqı maliyyə nəticələri haqqında hesabatda başa çatanda tanınır. Kredit üzrə xidmət haqları xidmətlər göstərildikcə gəlir kimi tanınır. Bütün digər komissiya haqları xidmətlər göstərildəndə tanınır.

Dividend gəliri

Gəlirlər, Bankın ödənişləri almaq hüququ təyin ediləndə, tanınır.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Birləşdirilmiş maliyyə hesabatları Bankın funksional və təqdimat valyutası olan Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir. Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya yenidən çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün fərqlər birləşdirilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda "Xarici valyutalarla əməliyyatlar üzrə xalis gəlir – Məzənnə fərqi" maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və ilkin dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr əməliyyatın həyata keçirilmə tarixinə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir.

Xarici valyuta ilə əməliyyatın müqavilə məzənnəsi ilə Mərkəzi Bankın həmin əməliyyat tarixinə rəsmi məzənnəsi arasında fərqlər xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xərcləri çıxmaqla gəlirlərə daxil edilir.

Bank bu birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün aşağıdakı xarici valyuta məzənnələrindən istifadə etmişdir:

	19 aprel 2010 (*)	2009	2008
1 ABŞ dolları	0.8035 AZN	0.8031 AZN	0.8010 AZN
1 AVRO	1.0819 AZN	1.1499 AZN	1.1292 AZN
1 Funt sterlinq	1.2261 AZN	1.2759 AZN	1.1621 AZN

(*) birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının buraxılması tarixi

Mühasibat uçotu prinsiplərində gələcək dəyişikliklər

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər

Maliyyə hesabatları təsdiq edildiyi tarixə müəyyən yeni standartlar, şərtlər və qüvvədə olan standartlara düzəlişlər qəbul edilmiş, lakin cari hesabat tarixinə bunlar hələ qüvvəyə minməyib və Bank bunları hələ qəbul etməmişdir, o cümlədən:

39 sayılı MUBS "Maliyyə alətləri: tanınması və ölçülməsi" - Meyarlara uyğun hedclənmiş alətlər

39 sayılı MUBS-a düzəliş 2008-ci ilin avqust ayında buraxılmış və 1 iyul 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bu düzəliş hedclənmiş maddədə birtərəfli riskin təyin edilməsini və inflyasiyanın müəyyən vəziyyətlərdə hedclənmiş risk və ya onun bir hissəsi kimi təyin edilməsini izah edir. Bu düzəliş göstərir ki, müəssisəyə maliyyə alətinin ədalətli dəyərindəki dəyişikliklərin və ya pul vəsaitlərinin axınında dəyişkənliyin bir hissəsini hedclənmiş maddə kimi təyin edilməsinə icazə verilir. Rəhbərlik gözləmir ki, MUBS 39-a düzəliş Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərəcəkdir, çünki Bank bu cür hedclərdə iştirak etmir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Mühasibat uçotu prinsiplərində gələcək dəyişikliklər (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər (davamı)

3 sayılı MHBS “Müəssisələrin birləşməsi” (2008-ci ilin yanvar ayında yenidən baxılmış) və 27 sayılı MUBS “Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) və ya müstəqil maliyyə hesabatları” (2008-ci ilin yanvar ayında yenidən baxılmış)

Yenidən baxılmış standartlar 2008-ci ilin yanvar ayında buraxılmış və 1 iyul 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan maliyyə dövrlərinə tətbiq edilir. Yenidən baxılmış 3 sayılı MHBS müəssisələrin birləşməsinin uçotunda bir sıra dəyişikliklər etmişdir ki, bunlar tanınan qudvilin məbləğinə, satınalma baş verdiyi dövrdə hesabat verilən nəticələrə və gələcəkdə hesabat verilən nəticələrə təsir göstərəcəkdir. Yenidən baxılmış 27 sayılı MUBS tələb edir ki, törəmə müəssisənin iştirak payında dəyişikliklər kapital əməliyyatları kimi uçota alınsın. Beləliklə, bu dəyişiklik nə qudvilə təsir göstərəcək, nə də ki, gəlirin və ya zərərin yaranmasına səbəb olacaqdır. Bundan əlavə, yenidən baxılmış standart törəmə müəssisə tərəfindən çəkilmiş zərərlərin, eləcə də törəmə müəssisə tərəfindən nəzarətin itirilməsinin uçotunu dəyişir. Yenidən baxılmış Standartlarla tətbiq edilən dəyişikliklər gələcək dövrlərə tətbiq edilməlidir və yalnız gələcək satınalmalara və azlıq payları ilə əməliyyatlara təsir göstərəcəkdir. Bank gözləyir ki, bu düzəliş Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyəcəkdir.

2 sayılı MHBS “Səhmlər əsasında ödəniş: Qrup tərəfindən pul vəsaitləri vasitəsilə həyata keçirilən səhmlər əsasında ödəmə sövdələşmələri”

2 sayılı MHBS-a düzəliş 2009-cu ilin iyun ayında buraxılmış və 1 yanvar 2010-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan maliyyə illərinə tətbiq edilir. Düzəliş qrup tərəfindən pul vəsaitləri vasitəsi ilə həyata keçirilən səhmlər əsasında ödəmə sövdələşmələrinin həcmi və uçotunu aydınlaşdırır. Bu düzəliş həmçinin 8 və 11 sayılı BMHŞK şərtlərini əvəz edir. Bank gözləyir ki, bu düzəliş Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyəcəkdir.

17 sayılı BMHŞK şərh “Qeyri-nağd aktivlərin mülkiyyətçilərə köçürülməsi”

17 sayılı BMHŞK şərh 27 noyabr 2008-ci ildə buraxılmış və 1 iyul 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. 17 sayılı BMHŞK şərh, birgə nəzarət edilən əməliyyatlar istisna olmaqla, qeyri-nağd aktivlərin proporsional bölüşdürülməsinə tətbiq edilir və tələb edir ki, ödəniləcək dividend, bu dividendin verilməsinə müvafiq qaydada icazə verildə və artıq müəssisənin sərəncamında olmayanda, tanınsın. Müəssisə ödəniləcək dividendi bölüşdürülməyə xalis aktivlərin ədalətli dəyəri ilə ölçməlidirlər. Müəssisə ödənilmiş dividend və mənfəət və ya zərərdə bölüşdürülmüş xalis aktivlərin balans dəyəri arasında fərqi tanımalıdır. Bu Şərh həmçinin tələb edir ki, mülkiyyətçilərə bölüşdürülmək üçün saxlanılan xalis aktivlər dayandırılmış əməliyyatlar tərifinə uyğun gələndə, müəssisə əlavə açıqlamalar versin. Bank gözləyir ki, bu şərh Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyəcəkdir.

MHBS-lara təkmilləşdirmələr

2009-cu ilin aprel ayında MUBSK standartlara, ilk öncə uyğunsuzluqları aradan götürmək və mətni aydınlaşdırmaq məqsədilə ikinci düzəlişlər toplusunu buraxmışdır. Düzəlişlərin böyük hissəsi 1 yanvar 2010-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Hər bir standart üçün ayrıca keçid şərtləri nəzərdə tutulur. Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklərin edilməsi ilə nəticələnən aşağıdakı düzəlişlər istisna olmaqla, 2009-cu ilin aprel ayının “MHBS-na təkmilləşdirmələr”inə daxil olan düzəlişlər Bankın mühasibat uçotu prinsiplərinə, maliyyə vəziyyətinə və ya əməliyyat nəticələrinə təsir göstərməyəcəkdir.

- 8 sayılı MHBS “Əməliyyat seqmenti haqqında məlumat”: aydınlaşdırır ki, yalnız əməliyyat qərarlarını qəbul edən baş şəxs tərəfindən istifadə edilən qiymətləndirmələrə daxil olan seqment aktivləri və öhdəlikləri hesabatda daxil edilməlidir. Bankın əməliyyat qərarlarını qəbul edən baş şəxs seqment aktivlərini və öhdəliklərini nəzərdən keçirdiyi üçün, Bank bu məlumatı açıqlamağa davam edəcəkdir.
- 7 sayılı MUBS “Pul vəsaitlərinin axını haqqında hesabat”: Dəqiq göstərir ki, yalnız aktivin tanınması ilə nəticələnən məsrəflər investisiya fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin axını kimi təsnif edilə bilər.

32 sayılı MUBS “Maliyyə alətləri: Təqdimat”: Hüquqların emissiyasının təsnif edilməsi”

2009-cu ilin oktyabr ayında MUBSK 32 sayılı MUBS-a düzəliş buraxmışdır. Müəssisələr bu düzəliş 1 fevral 2010-cu il tarixində və sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edəcəkdir. Daha erkən tətbiqə də yol verilir. Bu düzəliş 32 sayılı MUBS-da maliyyə öhdəliyinin tərifini dəyişərək, hüquqların emissiyasının və müəyyən opsiya və varrantların kapital alətləri kimi təsnif edilməsini nəzərdə tutur. Bu qayda hüquqlar proporsional şəkildə müəssisənin eyni sinifdən olan qeyri-törəmə kapital alətlərinin bütün mövcud mülkiyyətçilərinə müəssisənin müəyyən sayda kapital alətlərinin hər hansı valyutada müəyyən edilmiş məbləğə alınması məqsədilə verildə tətbiq edilir. Bank gözləyir ki, bu düzəliş Bankın birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyəcəkdir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Mühasibat uçotu prinsiplərində gələcək dəyişikliklər (davamı)

9 sayılı MHBS “Maliyyə alətləri”

2009-cu ilin noyabr ayında MUBSK 9 sayılı “Maliyyə alətləri” MHBS-in birinci fazasını buraxmışdır. Bu standart tədricən 39 sayılı “Maliyyə hesabatları: Tanınması və ölçülməsi” MUBS-u əvəz edəcəkdir. 9 sayılı MHBS 1 yanvar 2013-cü il tarixində və sonra başlayan maliyyə illərinə tətbiq ediləcəkdir. Müəssisələr birinci fazanı 31 dekabr 2009-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başa çatan hesabat dövrləri üçün tətbiq edə bilər. 9 sayılı MHBS-in birinci fazası maliyyə aktivlərinin təsnif edilməsi və ölçülməsi üçün yeni tələbləri irəli sürür. Xüsusilə, sonrakı ölçülmələr üçün bütün maliyyə aktivləri amortizasiya edilmiş dəyərlə və ya ədalətli dəyərlə mənfəət və ya zərər vasitəsi ilə təsnif edilməli, satış üçün saxlanılmayan kapital alətlərinin isə digər ümumi gəlir vasitəsi ilə ədalətli dəyərlə ölçülə bilməsi ləğv olunmaz opsiya ilə təmin edilməlidir. Bank hazırda yeni Standartın tətbiq edilməsinə təsiri qiymətləndirir və ilkin tətbiq tarixi məsələsinə baxır.

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və proqnozları

Mühakimələr

Bankın uçot qaydalarının tətbiq edilməsi zamanı rəhbərlik öz mühakimələrindən istifadə etmiş və birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğlərə dair proqnozlar vermişdir. Mühakimələrin və qiymətləndirmələrin istifadə edildiyi ən əhəmiyyətli hallar aşağıda göstərilir.

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellərin işlədilməsini daxil edən müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün ilkin verilənlər mümkün olanda müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur.

Vergilər

Bank cari ilin mənfəəti kapitallaşdırılarsa, maliyyə təşkilatlarının 1 yanvar 2009-cu ildən etibarən (3 ardıcıl ildə) mənfəət vergisinin ödənilməsindən azad edilməsinə yol verən Vergi məəcəlləsinə yeni düzəlişlərin başa düşülməsində öz mühakiməsindən istifadə edir.

Kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Bank müntəzəm qaydada kreditlərinin və alınacaq məbləğlərin dəyərsizləşmə baxımından təhlilini aparır. Bank borcalan maliyyə çətinlikləri ilə qarşılaşdığı və analoji borcalanlar haqqında kifayət qədər faktiki məlumatlar olmayan hallarda dəyərsizləşmə zərərlərinin qiymətləndirilməsində subyektiv mühakimələrdən istifadə edir. Eynilə, Bank qrupa daxil olan borcalanların öhdəlikləri ödəmək statusunda mənfəi dəyişikliklərə və ya Bankın daxilində aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqəli olan dövlət və ya rezident iqtisadi şəraitlərin dəyişməsinə işarə edən müşahidə edilən məlumatlar əsasında gələcək pul vəsaitləri axınlarında dəyişiklikləri qiymətləndirir. Rəhbərlik kreditlər və alınacaq məbləğlər qrupları üzrə analoji kredit riski və obyektiv dəyərsizləşmə sübutları olan aktivlərlə bağlı zərərlərin strukturu haqqında tarixi məlumatlar əsasında qiymətləndirmələrdən istifadə edir. Bank cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə kreditlər və ya alınacaq məbləğlər qrupu üçün müşahidə edilən məlumatlarda düzəliş aparmaq üçün mühakimələrdən istifadə edir.

5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2009	2008
Kassada olan pul vəsaitləri	6,810	4,671
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında cari hesablar	2,962	1,582
Digər kredit təşkilatlarında cari hesablar	11,808	7,639
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	21,580	13,892

31 dekabr 2009-cu il tarixinə digər kredit təşkilatlarında cari hesablara İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatına (İƏİT) daxil olan beynəlxalq miqyasda tanınmış iki banka qoyulmuş 11,021 min AZN məbləği daxil idi (2008-ci ildə – beynəlxalq miqyasda tanınmış üç İƏİT bankına qoyulmuş 7,353 min AZN).

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərə aşağıdakılar daxildir:

	2009	2008
90 gündən artıq müddətə qoyulmuş müddətli depozitlər	5,507	104
Kredit təşkilatına verilmiş kredit	1,500	-
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında məcburi ehtiyat	412	5,054
Blok edilmiş hesablar	355	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7,774	5,158

31 dekabr 2009-cu il tarixində müddətli depozitlərə beynəlxalq miqyasda tanınmış bir (2008-ci ildə: bir) İƏİT bankına qoyulmuş müddəti 2010-cu ilin mart ayında başa çatan 0.6% effektiv illik faiz dərəcəsi ilə 5,175 min AZN daxil idi.

31 dekabr 2009-cu il tarixində kredit təşkilatına verilmiş kreditə bir Azərbaycan bankına qoyulmuş müddəti 2010-cu ilin yanvar ayında başa çatan 15.0% effektiv illik faiz dərəcəsi ilə 1,500 min AZN (2008-ci ildə: sıfır) daxil idi.

Azərbaycandakı kredit təşkilatlarından müştərilərdən cəlb edilmiş vəsaitlərin səviyyəsindən asılı olaraq faiz qazandırmayan pul depozitinin (məcburi ehtiyatın) ARMB-da saxlanması tələb edilir. Bankın bu depoziti geri almaq imkanı qanunvericiliklə əhəmiyyətli dərəcədə məhdudlaşdırılır.

Blok edilmiş hesablar Visa International vasitəsi ilə ödəmə əməliyyatlarını təmin etmək məqsədilə yerləşdirilmiş zəmanət depozitlərindən ibarətdir.

7. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2009	2008
Avtokreditlər	50,314	50,567
Biznes kreditləri	35,682	38,354
İstehlak kreditləri	28,607	27,287
Mikrokreditlər	14,344	13,071
Kartlar	6,912	8,202
Müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	135,859	137,481
Çıxılsın – Dəyərsizləşmə ehtiyatı	(6,829)	(4,857)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	129,030	132,624

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın siniflər üzrə tutuşdurulması aşağıda göstərilir:

	Avto-kreditlər 2009	Biznes kreditləri 2009	İstehlak kreditləri 2009	Mikro- kreditlər 2009	Kartlar 2009	Cəmi 2009
1 yanvar 2008-ci ildə	1,459	983	1,190	377	848	4,857
İl üzrə xərc (bərpa)	(412)	1,769	799	515	(182)	2,489
Silinmiş məbləğlər	(127)	-	-	-	(531)	(658)
Bərpalar	3	-	1	9	128	141
31 dekabr 2009-cu il	923	2,752	1,990	901	263	6,829
Fərdi dəyərsizləşmə	-	404	-	-	-	404
Məcmu dəyərsizləşmə	923	2,348	1,990	901	263	6,425
	923	2,752	1,990	901	263	6,829
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatı çıxıldıqdan əvvəl fərdi şəkildə dəyərsizləşməsi müəyyən edilmiş kreditlərin ümumi məbləği	-	3,344	-	-	-	3,344

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

7. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

	Avto- kreditlər 2008	Biznes kreditləri 2008	İstehlak kreditləri 2008	Mikro- kreditlər 2008	Kartlar 2008	Cəmi 2008
1 yanvar 2008-ci il	962	512	1,515	109	749	3,847
İl üzrə xərc (bərpa)	598	471	(316)	287	99	1,139
Silinmiş məbləğlər	(101)	-	(9)	(19)	-	(129)
31 dekabr 2008-ci il	1,459	983	1,190	377	848	4,857
Fərdi dəyərsizləşmə	-	715	-	-	-	715
Məcmu dəyərsizləşmə	1,459	268	1,190	377	848	4,142
	1,459	983	1,190	377	848	4,857
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatı çıxıldıqdan əvvəl fərdi şəkildə dəyərsizləşməsi müəyyən edilmiş kreditlərin ümumi məbləği	-	6,668	-	-	-	6,668

Fərdi dəyərsizləşmiş kreditlər

31 dekabr 2009-cu il tarixinə fərdi dəyərsizləşmə ehtiyatı ayrılmış kreditlər üzrə hesablanmış faiz gəliri 126 min AZN (2008: 83 min AZN) məbləğindən ibarətdir.

31 dekabr 2009-cu il tarixində fərdi şəkildə dəyərsizləşməsi müəyyən edilmiş kreditlərlə bağlı Bankın saxladığı girovun ədalətli dəyəri 8,447 min AZN (2008: 17,857 min AZN) təşkil edir. ARMB-nin tələblərinə uyğun olaraq kreditlər yalnız Müşahidə Şurasının icazəsi ilə və müəyyən hallarda müvafiq məhkəmə qərarı ilə silinə bilər.

Girov və kredit riskini azaldan digər alətlər

Tələb olunan girovun məbləği və növü qarşı-tərəflərin kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin qəbul edilə bilməsi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair prinsiplər tərtib edilmişdir.

Öldə edilmiş girovun əsas növləri aşağıdakılardır:

- Avtokreditlər üçün pul vəsaitləri, nəqliyyat vasitələri üzrə girov, üçüncü tərəflərin zəmanətləri,
- Biznes kreditləri üçün daşınmaz əmlak, mal-material ehtiyatları və ticarət alınacaq məbləğlər üzrə girov, üçüncü tərəflərin zəmanətləri,
- İstehlak kreditləri üçün pul vəsaitləri, kreditə verilmiş istehlakçı malları üzrə girov, üçüncü tərəflərin zəmanətləri, yaşayış sahələrinin ipotekası,
- Mikrokreditlər üzrə pul vəsaitləri, mal-material ehtiyatları və ticarət alınacaq məbləğlər, üçüncü tərəflərin zəmanətləri, daşınmaz əmlak üzrə girov,
- Kartlar üzrə kredit üçün pul vəsaitləri, üçüncü tərəflərin zəmanətləri.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərini izləyir, əsas müqaviləyə uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın kifayət etməsini yoxladığı zaman alınmış girovun bazar dəyərini nəzarət altında saxlayır.

İl ərzində Bank qiymətləndirilmiş dəyəri, müvafiq olaraq, 272 min AZN və 120 min AZN olan bina və nəqliyyat vasitələrinə sahib olmuşdur. 31 dekabr 2009-cu il tarixinə Bankın satmaqda olduğu əmlakın cari dəyəri 87 min AZN olmuşdur. Bankın siyasətinə uyğun olaraq, mülkiyyətə geri alınmış əmlak nizamlı qaydada satılmalıdır. Gəlirlər mövcud tələbləri azaltmaq və ya ödəmək üçün istifadə edilir. Ümumiyyətlə, Bank mülkiyyətə geri alınmış əmlakı biznes məqsədləri ilə işlətmir.

Kreditlər aşağıdakı növ müştərilərə verilmişdir:

	2009	2008
Fiziki şəxslər	118,980	99,127
Özəl şirkətlər	15,275	36,604
Dövlət şirkətləri	1,604	1,750
Müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	135,859	137,481

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

7. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Kreditlər əsas etibarlı ilə Azərbaycanın daxilində aşağıdakı sənaye sektorlarında verilmişdir:

	2009	2008
Fiziki şəxslər	118,980	99,127
Ticarət və xidmətlər	9,463	26,110
İstehsal	2,877	7,112
Daşınmaz əmlakın tikintisi	1,954	3,081
Kəndə təsərrüfatı və yeyinti sənayesi	1,362	1,401
Digər	1,223	650
Müştərilərə ümumi kreditlər	135,859	137,481

Maliyyə lizinqi üzrə alınacaq məbləğlər

Korporativ kreditlərinin verilməsi portfelinə maliyyə lizinqi üzrə alınacaq məbləğlər daxildir. 31 dekabr 2009-cu il tarixinə maliyyə lizinqi üzrə alınacaq məbləğlərin təhlili aşağıda təqdim olunur:

	1 ildən az	1 ildən 5 ilədək	5 ildən çox	Cəmi
Maliyyə lizinqlərinə ümumi investisiya	2,862	1,051	-	3,913
Maliyyə lizinqləri üzrə əldə edilməmiş gələcək maliyyə gəliri	(447)	(140)	-	(587)
Maliyyə lizinqlərinə xalis investisiya	2,415	911	-	3,326

31 dekabr 2008-ci il tarixinə maliyyə lizinqi üzrə alınacaq məbləğlərin təhlili aşağıda təqdim olunur:

	1 ildən az	1 ildən 5 ilədək	5 ildən çox	Cəmi
Maliyyə lizinqlərinə ümumi investisiya	2,496	2,183	-	4,679
Maliyyə lizinqləri üzrə əldə edilməmiş gələcək maliyyə gəliri	(657)	(254)	-	(911)
Maliyyə lizinqlərinə xalis investisiya	1,839	1,929	-	3,768

8. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2009	2008
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	8,072	-
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən buraxılmış notlar	5,948	15,597
Korporativ istiqrazlar	200	-
Digər	149	159
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	14,369	15,756

Həmin qiymətli kağızların nominal faiz dərəcələri və ödəmə müddətləri aşağıdakı kimidir:

	2009		2008	
	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	0.4%-1.7%	1-5 ay	-	-
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən buraxılmış notlar	1.0%	1 ay	4.1%-5.2%	1 ay
Korporativ istiqrazlar	14.0%	12 ay	-	-

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

9. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Binalar və qurğular</i>	<i>Mebel və avadanlıq</i>	<i>Kompüter və rabitə avadanlığı</i>	<i>Nəqliyyat vasitələri</i>	<i>Digər</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri və ya yenidən qiymətləndirilmiş məbləğ						
31 dekabr 2008	13,606	1,784	1,533	336	14	17,273
Daxilolmalar	49	164	136	60	2	411
Silinmələr	(22)	(2)	(6)	-	-	(30)
Köçürmələr	-	(14)	-	-	9	(5)
Yenidən qiymətləndirmənin	(2,392)	-	-	-	-	(2,392)
31 dekabr 2009	11,241	1,932	1,663	396	25	15,257
Yığılmış köhnəlmə	(3,603)	(882)	(757)	(107)	(6)	(5,355)
31 dekabr 2008						
Köhnəlmə xərci	(679)	(320)	(305)	(62)	(3)	(1,369)
Yenidən qiymətləndirmə zamanı aradan götürülmüş	751	-	-	-	-	751
Silinmələr	3	1	2	-	-	6
31 dekabr 2009	(3,528)	(1,201)	(1,060)	(169)	(9)	(5,967)
Xalis balans dəyəri:						
31 dekabr 2008	10,003	902	776	229	8	11,918
31 dekabr 2009	7,713	731	603	227	16	9,290
	<i>Binalar və qurğular</i>	<i>Mebel və avadanlıq</i>	<i>Kompüter və rabitə avadanlığı</i>	<i>Nəqliyyat vasitələri</i>	<i>Digər</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri və ya yenidən qiymətləndirilmiş məbləğ						
31 dekabr 2007	13,629	1,420	1,085	90	14	16,238
Daxilolmalar	-	430	487	256	5	1,178
Silinmələr	(23)	(79)	(26)	(10)	(5)	(143)
Köçürmələr	-	13	(13)	-	-	-
31 dekabr 2008	13,606	1,784	1,533	336	14	17,273
Yığılmış köhnəlmə						
31 dekabr 2007	(2,919)	(646)	(513)	(74)	(7)	(4,159)
Köhnəlmə xərci	(686)	(296)	(271)	(42)	(2)	(1,297)
Silinmələr	2	61	26	9	3	101
Köçürmələr	-	(1)	1	-	-	-
31 dekabr 2008	(3,603)	(882)	(757)	(107)	(6)	(5,355)
Xalis balans dəyəri:						
31 dekabr 2007	10,710	774	572	16	7	12,079
31 dekabr 2008	10,003	902	776	229	8	11,918

31 dekabr 2009-cu il tarixinə əmlak və avadanlığa 899 min AZN məbləğində tamamilə amortizasiya olunmuş aktivlər daxildir (2008-ci il 237 min AZN).

Bank binalarının ədalətli dəyərini müəyyən etmək məqsədilə müstəqil qiymətləndiriciyə müraciət etmişdir. Ədalətli dəyər müqayisəli məlumat və müddət və qaytarmanın qiymətləndirilməsi yanaşmalarına istinadən müəyyən edilmişdir. Yenidən qiymətləndirmənin tarixi 21 dekabr 2009-cu ildir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

9. Əmlak və avadanlıqlar (davamı)

Binalar dəyər modelindən istifadə etməklə qiymətləndirilsəydi, balans dəyəri aşağıdakı kimi olardı:

	2009	2008
Maya dəyəri	2,022	1,995
Yığılmış köhnəlmə və dəyərsizləşmə	(446)	(300)
Xalis balans dəyəri	1,576	1,695

10. Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərdə hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Lisensiyalar	Kompüter proqramı	Cəmi
İlkin dəyər			
31 dekabr 2008	143	331	474
Daxilolmalar	8	21	29
31 dekabr 2009	151	352	503
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2008	(38)	(75)	(113)
Amortizasiya xərci	(16)	(33)	(49)
31 dekabr 2009	(54)	(108)	(162)
Xalis balans dəyəri:			
31 dekabr 2008	105	256	361
31 dekabr 2009	97	244	341

	Lisensiyalar	Kompüter proqramı	Cəmi
İlkin dəyər			
31 dekabr 2007	78	110	188
Daxilolmalar	65	221	286
31 dekabr 2008	143	331	474
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2007	(28)	(54)	(82)
Amortizasiya xərci	(10)	(21)	(31)
31 dekabr 2008	(38)	(75)	(113)
Xalis balans dəyəri:			
31 dekabr 2007	50	56	106
31 dekabr 2008	105	256	361

11. Sair aktivlər və öhdəliklər

Sair aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2009	2008
Ödənilməkdə olan məbləğlər	180	164
Təxirə salınmış xərclər	74	94
Əmlak və avadanlığın alınması üçün əvvəlcədən ödəmələr	20	22
Digər	121	33
Sair aktivlər	395	313

Sair öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2009	2008
Bankın səhmdarlarına ödəniləcək dividendlər	269	269
Ödənilməkdə olan öhdəliklər	241	298
Hesablanmış xərclər	16	1,426
Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər	-	557
Digər	6	59
Sair öhdəliklər	532	2,609

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

12. Banklara və digər maliyyə təşkilatlarına ödəniləcək məbləğlər

Banklara və digər maliyyə təşkilatlarına ödəniləcək məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2009	2008
Tələbli depozitlər	604	4,172
Müddətli depozitlər	17,144	10,944
Maliyyə təşkilatlarından kreditlər	28,922	41,866
Blok edilmiş hesablar	5,023	-
	51,693	56,982

31 dekabr 2009-cu il tarixinə tələb əsasında depozitlərə iki Azərbaycan maliyyə təşkilatına ödənilməli olan 456 min AZN (2008-ci il – 3,905 min AZN) daxildir.

31 dekabr 2009-cu il tarixinə müddətli depozitlərə və kreditlərə on İƏİT və qeyri-İƏİT maliyyə təşkilatlarına ödənilməli olan 37,242 min AZN (2008-ci il –41,630 min AZN) daxildir.

Blok edilmiş hesablar qarşı-tərəf şirkət tərəfindən həmin şirkətin təqdim etdiyi və zəmanət verdiyi kreditlər üçün girov kimi yerləşdirilmiş məbləğləri təmsil edir.

Tələbli və müddətli depozitlərə aşağıdakı növ təşkilatlardakı hesablar daxildir:

	2009	2008
Sığorta şirkətləri	10,147	8,458
İnvestisiya şirkətləri	3,309	3,036
Banklar	3,058	3,622
Digər maliyyə təşkilatları	1,234	-
Tələbli və müddətli depozitlər	17,748	15,116

31 dekabr 2009-cu il tarixinə müddətli depozitlər ödəmə müddəti 2010 – 2011 illərdə başa çatan (2008-ci il: 2009 - 2010), effektiv illik faiz dərəcəsi 7.0% -16.3% (2008 – 7.0% - 16.5%) olan maliyyə təşkilatları qarşısında olmuşdur.

Maliyyə təşkilatlarından alınmış kreditlərə aşağıdakı növ təşkilatlardakı hesablar daxildir:

	2009	2008
Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu	7,791	8,008
Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı	6,595	9,791
Banklar	4,738	10,145
Alman-Azərbaycan Fondu	2,943	2,835
Asiya İnkişaf Bankı	2,189	3,721
İnvestisiya şirkətləri	1,920	-
Azərbaycan İpoteka Fondu	1,833	1,972
Digər maliyyə təşkilatları	913	5,394
Maliyyə təşkilatlarından kreditlər	28,922	41,866

Bu qiymətli kağızların nominal faiz dərəcələri və ödəmə müddətləri aşağıdakı kimidir:

	2009		2008	
	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti
Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu	1.0%	2010 – 2014	0.5%-1.0%	2009-2013
Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı	2.5% - 16.0%	2010 – 2013	6.2%-16.0%	2009-2013
Banklar	14.5% - 16.0%	2010	16.0-16.5%	2009
Alman-Azərbaycan Fondu	4.4% - 4.8%	2010 - 2015	6.4%	2009-2015
Asiya İnkişaf Bankı	4.8% - 6.9%	2010 - 2012	5.7%-8.3%	2009-2012
İnvestisiya şirkətləri	17.0% - 18.0%	2011 – 2012	-	-
Azərbaycan İpoteka Fondu	2.0%	2014 – 2032	2.0%	2009-2032
Digər maliyyə təşkilatları	15.5%	2010	15.5%	2010

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

13. Müştərilər qarşısında öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklərə aşağıdakılar daxildir:

Cari hesablar

Müddətli depozitlər

Müştərilər qarşısında öhdəliklər

2009	2008
19,118	17,528
74,242	66,540
93,360	84,068

Zəmanətlər üçün girov kimi saxlanılan

Kreditlər üçün girov kimi saxlanılan

Digər əməliyyatlar üçün girov kimi saxlanılan

11	9
180	59
1,246	204

31 dekabr 2009-cu il tarixinə ödəmə müddəti 2010 – 2024 illərdə başa çatan (2008-ci il: 2009 - 2024), effektiv illik faiz dərəcəsi 2.0% - 21.0 % olan (2008 – 2.0% - 21.0%) müddətli depozitlər müştərilər qarşısında olmuşdur.

31 dekabr 2009-cu il tarixinə müştərilər qarşısında 23,397 min AZN (25%) Bankın on iri müştərisi qarşısında olmuşdur (2008-ci il – 30,957 min AZN (36%)).

Müddətli depozitlərə 72,205 min AZN (2008 – 64,212 min AZN) məbləğində fiziki şəxslərin depozitləri daxildir. Azərbaycanın Mülki Məcəlləsinə uyğun olaraq Bank bu depozitləri əmanətçinin tələbi ilə ödəməyə borcludur. Müddətli depozit vaxtı başa çatmamış əmanətçinin tələbi ilə ödənilərsə və müqavilə ilə digər faiz dərəcəsi nəzərdə tutulmayıbsa, müvafiq faiz tələb əsasında ödənilən faiz dərəcəsinə əsasən ödəniləcəkdir.

Müştərilərə ödəniləcək məbləğlərə aşağıdakı növ müştərilərin hesabları daxildir:

Fiziki şəxslər

Özəl müəssisələr

İşçilər

Dövlət və büdcə təşkilatları

Digər

Müştərilər qarşısında öhdəliklər

2009	2008
77,717	68,492
14,381	1,248
1,034	1,013
140	13,201
88	114
93,360	84,068

Aşağıdakı cədvəldə müştəri hesabları iqtisadi sektorlar üzrə təhlil edilir:

Fiziki şəxslər

Ticarət və xidmətlər

Enerji

Tikinti

Kənd təsərrüfatı

Nəqliyyat və rabitə

İstehsal

Digər

Müştərilər qarşısında öhdəliklər

2009	2008
78,751	69,505
6,241	6,833
5,783	5,909
1,291	876
699	10
379	118
205	208
11	609
93,360	84,068

14. Buraxılmış borc qiymətli kağızları

31 dekabr 2008-ci il tarixinə Bankın manatla buraxdığı 13.5% - 14.0% dərəcəsi ilə istiqrazların qalığı 2,021 min AZN olmuşdur. Onların müddəti başa çatmış və 2009-cu ildə ödənilmişdir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

15. Vergilər

Korporativ mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	2009	2008
Cari vergi xərci	(75)	(2,265)
Təxirə salınmış vergi krediti – müvəqqəti fərqlərin bərpa edilməsi	-	12
Mənfəət vergisi xərci	(75)	(2,253)

İl ərzində digər ümumi gəlirə aid edilmiş təxirə salınmış vergi ilə bağlı məbləğlər aşağıdakılardır:

	2009	2008
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi	328	-
Digər ümumi gəlirə aid edilmiş mənfəət vergisi	328	-

Azərbaycanın hüquqi şəxsləri fərdi vergi bəyannamələrini təqdim etməlidirlər. Banklar və digər şirkətlər üçün mənfəət vergisi 2009-cu və 2008-ci illərdə 22% olmuşdur.

Bankarın, sığorta və yenidən sığorta şirkətlərinin fəaliyyətinin gücləndirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununa (N710-IIIQ sayılı 28 oktyabr 2008-ci il tarixli) uyğun olaraq maliyyə təşkilatları 1 yanvar 2009-cu il tarixindən etibarən 3 ardıcıl il ərzində mənfəət vergisinin ödənilməsindən azad edilir. Nəticədə, 24 fevral 2009-cu il tarixində keçirilmiş səhmdarların iclasında Bank 2009-2011-ci illər ərzində qanuna uyğun olaraq vergidən azad edilmədən istifadə etmək qərarını qəbul etmişdir.

19 iyun 2009-cu il tarixində Vergi Məcəlləsinə düzəliş edilərək, korporativ mənfəət vergisi 1 yanvar 2010-cu il tarixindən 22%-dən 20%-dək azaldılmışdır. Bankların mənfəətindən vergi dərəcəsi 2009-cu və 2008-ci illər üçün 22% olmuşdur. 31 dekabr 2009-cu il tarixinə vergidən azad edilmənin istifadə edilməsi nəticəsində vergi dərəcələrində bu dəyişiklik təxirə salınmış vergiyə təsir etməmişdir.

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsindən fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə yerli qanunvericilik əsasında mənfəət vergisi xərci faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

	2009	2008
Vergidən əvvəl mənfəət	6,164	9,746
Yerli qanunvericiliyə uyğun olan vergi dərəcəsi	22%	22%
Yerli qanunvericiliyə uyğun dərəcə ilə nəzəri mənfəət vergisi ödənişi	(1,356)	(2,144)
Vergidən azad olan mənfəət	1,356	-
Mənfəət hesabına xərclər	(75)	(109)
Mənfəət vergisi xərci	(75)	(2,253)

31 dekabr 2009-cu il tarixinə cari mənfəət vergisi öhdəliyi 30 AZN olmuşdur (2008-ci ildə – 1,629 AZN).

31 dekabrda təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkətləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	Müvəqqəti fərqlərin yaranması və aradan götürülməsi			Müvəqqəti fərqlərin yaranması və aradan götürülməsi			2009
	2007	Maliyyə nəticələri haqqında hesabatda	Digər ümumi gəlirdə / kapitalda	2008	Maliyyə nəticələri haqqında hesabatda	Digər ümumi gəlirdə / kapitalda	
Çıxılan müvəqqəti fərqlərin vergiyə təsiri:							
Kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	95	79	-	174	(175)	-	-
Əmlak və avadanlıq	81	(77)	-	4	(4)	-	-
Təxirə salınmış vergi aktivləri	176	2	-	178	(178)	-	-
Vergiyə cəlb edilən müvəqqəti fərqlərin vergiyə təsiri:							
Əmlak və avadanlıq	(1,999)	55	-	(1,944)	11	500	(1,433)
Kredit xətləri və zəmanətlər üçün ehtiyat	(111)	(36)	-	(147)	147	-	-
Kredit təşkilatlarından kredit	-	(20)	-	(20)	20	-	-
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(2,121)	10	-	(2,111)	178	500	(1,433)
Xalis təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(1,945)	12	-	(1,933)	-	500	(1,433)

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

16. Subordinasiya borc öhdəliyi

	2009	2008
NAB Dış Ticaret		
(1,000,000 ABŞ dolları məbləğində yarımillik ödəniş, illik faiz dərəcəsi altı aylıq LIBOR üstə gəl 17.5%, buraxıldığı tarix 19 mart 2008-ci il, ödəmə müddətinin başa çatması 19 mart 2018-ci il)	843	841
JSC Bank of Georgia		
(2,500,000 ABŞ dolları məbləğində yarımillik ödəniş, illik faiz dərəcəsi altı aylıq LIBOR üstə gəl 10.0%, buraxıldığı tarix 18 noyabr 2007-ci il, ödəmə müddətinin başa çatması 18 noyabr 2017-ci il)	2,028	2,027
Subordinasiya borc öhdəliyi	2,871	2,868

Bank müflisləşərsə və ya ləğv edilərsə, bu kreditlərin ödənilməsi Bankın bütün digər kreditörələri qarşısında öhdəliklərinin qaytarılmasından asılıdır.

17. Kapital

Buraxılmasına icazə verilmiş səhmlərin sayı 3,400,000, hər birinin nominal dəyəri 2 AZN-dir. Bir səhm bir səsə bərabərdir. Buraxılmasına icazə verilmiş səhmlərin hamısı buraxılmış və tam ödənilmişdir.

Bankın səhmdar kapitalı səhmdarlara Azərbaycan manatı ilə verilmişdir və onlar dividendləri və digər kapital paylamalarını Azərbaycan manatı ilə almaq hüququna malikdirlər.

Əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı

Əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı binaların ədalətli dəyərində artmaları və əvvəl kapitalın tərkibində tanınmış həmin aktiv üzrə artmaya aid olduğu dərəcədə azalmaları qeydə almaq üçün istifadə edilir.

18. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər

Əməliyyat mühiti

Azərbaycan iqtisadi islahatları və hüquqi, vergi və nizamlayıcı infrastrukturunu təkmilləşdirməyə davam edir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önəmli dərəcədə islahat və dəyişikliklərdən, eləcə də hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən asılıdır.

Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyanın digər bölgələrindəki bazar tənəzzülü və iqtisadi inkişaf tempinin aşağı düşməsinə həssasdır. Qlobal maliyyə böhranı ümumi daxili məhsulun azalması, bank sektorunda likvidliyin pisləşməsi, Azərbaycan daxilində kredit şərtlərinin sərtləşməsinə səbəb olmuşdur. Azərbaycan hökuməti Azərbaycan banklarının və şirkətlərinin likvidliyinin təmin edilməsinə yönəlmiş sabitləşdirmə tədbirlərini görsə də, Bankın qarşı-tərəfləri üçün kapital əldə etmək imkanı və kapitalın dəyəri ilə bağlı qeyri-müəyyənlik yenə də mövcuddur və Bankın maliyyə vəziyyəti, əməliyyatlarının nəticələri və biznes perspektivlərinə təsir göstərə bilər. Bundan əlavə, iqtisadi şəraitlərin dəyişməsi kreditlər və digər öhdəliklər üçün saxlanılan girovun dəyərinin düşməsi ilə nəticələnmişdir. Mövcud olan məlumata uyğun olaraq Bank dəyərsizləşmənin qiymətləndirmələrində gözlənilən gələcək pul vəsaitləri axınlarının yenidən baxılmış proqnozlarını əks etdirmişdir.

Hal-hazırda Bankın fəaliyyətinin sabitliyini təmin etmək üçün bütün münasib tədbirləri gördüyündən əmin olan rəhbərliyin fikrinə baxmayaraq, yuxarıda təsvir edilmiş sahələrdə vəziyyətin gözlənilməz dərəcədə pisləşməsi Bankın nəticələri və maliyyə vəziyyətinə hazırda dəqiq müəyyən edilə bilməyən mənfi təsir göstərə bilər.

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Bank məhkəmə iddiaları və şikayətlərinin obyektı olur. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn öhdəlik (əgər olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

18. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)

Vergilər

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərhinə ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycanda son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyin şərh edilməsi və vergi hesablamalarının yoxlanılmasında daha sərt mövqe tuta bilərlər. Nəticədə, vergi orqanları əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanı bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama ilindən əvvəlki üç maliyyə ili üzrə aparıla bilər.

31 dekabr 2009-cu il tarixinə rəhbərlik hesab edir ki, müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhə münasibdir və Bankın vergi, valyuta və gömrük mövqeləri qəbul ediləcəkdir.

Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər

31 dekabrda maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

Kreditlə bağlı təəhhüdlər

	2009	2008
Istifadə edilməmiş kredit xətləri	5,098	7,202
Verilmiş zəmanətlər	2,601	3,512
Digər potensial öhdəliklər	231	248
Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər	7,930	10,962

Sığorta

Bank hazırda səhvlərdən və ya təhriflərdən irəli gələn öhdəliklərlə əlaqədar sığorta təminatı almamışdır. Hazırda məsuliyyətinin sığortalanması Azərbaycanda geniş yayılmayıb.

19. Xalis haqq və komissiya gəliri

Xalis haqq və komissiya gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2009	2008
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	1,244	1,313
Plastik kartla əməliyyatlar	638	544
Valyuta konvertasiya əməliyyatları	214	360
Hesablaşma əməliyyatları	209	528
Zəmanətlər	4	7
Digər	9	72
Haqq və komissiya gəliri	2,318	2,824
Hesablaşma əməliyyatları	(364)	(393)
Plastik kartla əməliyyatlar	(358)	(438)
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	(128)	(330)
Zəmanətlər	(66)	(18)
Qiymətli kağızlarla əməliyyatlar	(60)	(78)
Valyuta konvertasiya əməliyyatları	(5)	(2)
Digər	(131)	(26)
Haqq və komissiya xərci	(1,112)	(1,285)
Xalis haqq və komissiya gəliri	1,206	1,539

20. Digər gəlirlər

	2009	2008
Müştərilərə verilmiş kreditlərlə bağlı alınmış penya və cərimələr	1,537	692
Dividend gəliri	20	20
Digər	146	8
Cəmi digər gəlirlər	1,703	720

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

21. İşçilər üzrə və digər əməliyyat xərcləri

İşçilər üzrə və digər əməliyyat xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2009	2008
Əmək haqqı və mükafatlar	(7,289)	(6,844)
Sosial sığorta xərcləri	(1,581)	(1,518)
İşçilər üzrə digər xərclər	(112)	(87)
İşçilər üzrə xərclər	(8,982)	(8,449)
Köhnəlmə xərci (qeyd 9)	(1,369)	(1,297)
Amortizasiya xərci (qeyd 10)	(49)	(31)
Köhnəlmə və amortizasiya	(1,418)	(1,328)
İcarə	(797)	(759)
Marketinq və reklam	(440)	(516)
Depozitlərin sığortalanması haqqı	(271)	(317)
Hüquq və məsləhət xidmətləri	(242)	(180)
Təhlükəsizlik	(224)	(195)
Ofis təchizatı	(147)	(148)
Rabitə	(143)	(125)
Kommunal xidmətlər	(82)	(69)
Vergilər, mənfəət vergisi istisna olmaqla	(78)	(73)
Əmlak və avadanlığın təmiri və texniki xidməti	(77)	(93)
Nəşriyyat	(37)	(58)
Ezamiyyətlər və əlaqəli xərclər	(33)	(37)
Sığorta	(32)	(10)
Nəqliyyat vasitələri ilə bağlı xərclər	(30)	(30)
Üzvlük haqları	(29)	(21)
Əmlak və avadanlığın satılmasından zərər	(14)	(28)
Digər xərclər	(89)	(100)
Digər əməliyyat xərcləri	(2,765)	(2,759)

22. Risklərin idarə edilməsi

Ön söz

Öz fəaliyyətində Bank müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Bankın fəaliyyətinin mühüm hissəsini təşkil edir. Bankın hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski, bazar riskinə və əməliyyat riskinə məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə olunması strukturu

Müşahidə Şurası

Müşahidə Şurası risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

Audit Komitəsi

Audit Komitəsi daxili audit hesabatlarının nəzərdən keçirilməsi üçün məsuliyyət daşıyır və nəticələri, tövsiyələri və rəhbərliyin cavablarını tənqidi yanaşaraq qiymətləndirir. Komitə, risklərin idarə edilməsi, nəzarət və idarəçilik proseslərinin effektivliyini qiymətləndirmək və təkmilləşdirmək məqsədilə sistemativ və nizamlı yanaşma tətbiq etməklə bu məqsədlərə nail olur.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

22. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Ön söz (davamı)

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və müvafiq risk qərarlarını idarə və nəzarət edir.

İdarə Heyəti

İdarə Heyəti Bankda ümumi risk prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

Aktiv və Passivlərin İdarə edilməsi Komitəsi (“APIK”)

APIK Bankın maliyyə idarəçiliyinin bütün aspektlərinə aid olan strategiya və alətlərin tərtib və tətbiq edilməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Risklərin idarə olunması departamenti

Risklərin idarə olunması departamenti müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Bank aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Bankın maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üçün məsuliyyət daşıyır.

Aktiv və Passivlərin İdarə edilməsi Departamenti

Aktivlərin və Passivlərin İdarə edilməsi Departamenti Bankın aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə edilməsi və ümumi maliyyə strukturu üzrə məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabatlıq sistemləri

Bankın riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Bank kreditin verilməsinin xüsusi müddəti ilə əlaqədar vaxtı keçmiş məbləğləri ölçən vintaj-par metodundan istifadə edir. Əlavə olaraq, hər rüb Bank geniş gərginlik testlərini (stress tests) aparır və ARMB-na təqdim edir, müxtəlif ssenarilərdə məcburi əmsallara təsiri və portfelin keyfiyyətini modelləşdirir.

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Bankın müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Bankın biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Bankın qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı məhsullara yetirilir. Bütün şirkətlərdən toplanan informasiya tədqiq edilir və erkən riskləri təhlil, idarə və müəyyənləşdirmək üçün işlənir. Bu informasiya öz növbəsində Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq edilən risk idarə etmə metodologiyasını və limitləri işləyib hazırlayan Risk Komitəsinə təqdim edilir. Limitlərə riayət Bankın İdarə Heyəti tərəfindən idarə edilir.

Hər gün Risklərin İdarə edilməsi Departamenti portfel kreditinin keyfiyyəti ilə bağlı olan ətraflı məlumatı ehtiva etdirən hesabatları təhlil edir. Baş rəhbərlik hər ay kredit zərərləri üçün ehtiyatın münasibliyini qiymətləndirir. Müşahidə Şurası rübdə bir dəfə Bankın risklərini qiymətləndirmək və nəticə çıxarmaq məqsədilə tələb olunan bütün məlumatla təmin edən hərtərəfli risk hesabatını alır.

Bankın bütün səviyyələri üçün risklər haqqında xüsusi hesabatlar hazırlanır və paylanır ki, bütün bölmələr geniş, zəruri və aktual məlumatla tanış olmaq imkanını əldə etsinlər.

Bank kredit risklərini azaltmaq məqsədilə girovdan fəal istifadə edir (daha ətraflı aşağıda göstərilir).

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

22. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Bu tip risklərin yaranma səbəbləri, biznes tərəfdaşlarının eyni və ya oxşar iş fəaliyyəti ilə məşğul olmasından, iş növünün eyni coğrafi regionda yer almasından, eyni iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olan, iqtisadi, siyasi və ya digər şərtlərdən asılı olan və bu səbəbdən müqavilələrdə göstərilmiş şərtlərin pozulma ehtimalını artıran risklər nəzərdə tutulur. Konsentrasiya Bankın fəaliyyət nəticələrinin xüsusi coğrafi yerlərdə və sənaye sahələrində baş verən dəyişikliklərə nisbi həssaslığını göstərir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək üçün, Bank daxili prosedurlarında müxtəlif xüsusiyyətlərə malik olan portfellerin idarə edilməsi qaydaları ilə təmin olunur. Müəyyən edilmiş risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

Kredit riski

Kredit riski – Bankın sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Bankın zərər çəkməsi riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Bankın qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Risk reytingləri müntəzəm olaraq yenidən baxılır. Kredit keyfiyyətinin müntəzəm qaydada yenidən baxılması prosesi Banka məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımi tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Kredit təəhhüdləri ilə bağlı risklər

Bankın müştərilərə verdiyi zamanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yarana bilər. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Bankı kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Aşağıdakı cədvəldə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentlər üçün məruz qala biləcəyi maksimal kredit riski göstərilir. Maksimal risk ümumi həcmdə, qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan göstərilir.

	Qeydlər	Ümumi maksimal risk 2009	Ümumi maksimal risk 2008
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri çıxılmaqla)	5	14,770	9,221
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	7,774	5,158
Müştərilərə verilmiş kreditlər	7	129,030	132,624
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	8	14,369	15,756
Sair aktivlər	11	185	179
		166,128	162,938
Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər	18	7,930	10,962
Cəmi kredit riski		174,058	173,900

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə qeyd alınanda yuxarıda göstərilən məbləğlər dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yarana bilən maksimal riskin həcmi deyil, cari kredit riskinin həcmi əks etdirir.

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır. Girovu və riski azaldan digər metodların təsiri aşağıda göstərilir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

22. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə kreditin keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Bankın daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Bankın kredit reytingi sisteminə əsaslanaraq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı satışlarında aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

	Qeyd- lər	Vaxtı ötməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsiz- ləşməmiş 2009	Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş 2009	Cəmi 2009
		Yüksək reyting 2009	Standart Reyting 2009	Qeyri-standart reyting 2009			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	5,657	2,117	-	-	-	7,774
Müştərilərə verilmiş kreditlər	7						
Avtokreditlər		3,499	41,388	-	5,427	-	50,314
Biznes kreditləri		1,898	23,999	-	6,441	3,344	35,682
İstehlak kreditləri		602	25,019	-	2,986	-	28,607
Mikrokreditlər		2	13,076	-	1,266	-	14,344
Kartlar		1,007	4,999	-	906	-	6,912
		7,008	108,481	-	17,026	3,344	135,859
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	8	14,020	349	-	-	-	14,369
Cəmi		26,685	110,947	-	17,026	3,344	158,002

	Qeyd- lər	Vaxtı ötməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsiz- ləşməmiş 2008	Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş 2008	Cəmi 2008
		Yüksək reyting 2008	Standart Reyting 2008	Qeyri-standart reyting 2008			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	80	5,078	-	-	-	5,158
Müştərilərə verilmiş kreditlər	7						
Avtokreditlər		-	45,590	-	4,977	-	50,567
Biznes kreditləri		2,853	27,948	-	885	6,668	38,354
İstehlak kreditləri		-	24,917	-	2,370	-	27,287
Mikrokreditlər		333	11,845	-	893	-	13,071
Kartlar		427	4,707	-	3,068	-	8,202
		3,613	115,007	-	12,193	6,668	137,481
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	8	15,597	159	-	-	-	15,756
Cəmi		19,290	120,244	-	12,193	6,668	158,395

Siyasətinə uyğun olaraq Bank kredit portfeli daxilində reytingləri dəqiq və ardıcıl şəkildə tətbiq etməlidir. Bu mövcud risklərin məqsədli idarə olunması, habelə kredit risklərinin həcmələrini bütün fəaliyyət növləri, coğrafi bölgələr və məhsullar üzrə müqayisə edilməsi imkanını təmin edəcəkdir. Reyting sistemi biznes tərəfdaşlarının qiymətləndirilməsi üçün əsas ilkin məlumat olan bir sıra maliyyə-analitik metodlara, eləcə də işlənmiş bazar məlumatlarına əsaslanır. Bütün daxili risk kateqoriyaları Bankın reyting siyasətinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Verilən reytinglər müntəzəm qaydada qiymətləndirilir və yenidən baxılır.

Vaxtı ötmüş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlərin müddətlərinin aktivlərin sinifləri üzrə təhlili

	30 gündək 2009	31 – 60 gün 2009	61 – 90 gün 2009	90 gündən çox 2009	Cəmi 2009
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Avtokreditlər	2,986	713	404	1,324	5,427
Biznes kreditlər	3,558	248	171	2,464	6,441
İstehlak kreditləri	736	148	180	1,922	2,986
Mikrokreditlər	263	93	80	830	1,266
Kartlar	446	65	30	365	906
Cəmi	7,989	1,267	865	6,905	17,026

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

22. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə kreditin keyfiyyəti (davamı)

	30 günədək 2008	31 – 60 gün 2008	61 - 90 gün 2008	90 gündən çox 2008	Cəmi 2008
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Avtokreditlər	3,195	598	385	800	4,978
Biznes kreditləri	-	-	266	619	885
İstehlak kreditləri	997	282	142	949	2,370
Mikrokreditlər	374	153	87	279	893
Kartlar	1,420	471	208	968	3,067
Cəmi	5,986	1,504	1,088	3,615	12,193

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatla bağlı olaraq daha ətraflı məlumat 7-ci Qeyddə təqdim olunur.

Şərtlərinə yenidən baxılmış maliyyə aktivlərinin siniflər üzrə balans dəyəri

Aşağıdakı cədvəldə müddətlərinə yenidən baxılmış maliyyə aktivlərinin siniflər üzrə balans dəyəri göstərilir:

	2009	2008
Müştərilərə verilmiş kreditlər		
Avtokreditlər	185	-
Biznes kreditləri	1,478	-
İstehlak kreditləri	174	136
Mikrokreditlər	16	-
Kartlar	11	-
Cəmi	1,864	136

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Kreditlərin dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi zamanı nəzərə alınan əsas amillər müxtəlif vaxt cıvarında vaxtı keçmiş məbləğlərin qalıqlarında hərəkətləri ölçən “dövriyyə sürəti” (modelinin təqdim etdiyi məlumatlardır. Bank dəyərsizləşmə baxımından iki səviyyədə qiymətləndirmə aparır: fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar və məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

Fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Bank fərdi olaraq mühüm olan hər bir kredit və ya avans üzrə tələb olunan ehtiyatları fərdi şəkildə müəyyən edir. Ehtiyatların məbləği müəyyən edildiyi zaman aşağıdakı amillər nəzərə alınır: biznes tərəfdaşının biznes-planının dayanıqlığı, onun maliyyə çətinlikləri yarandığı təqdirdə fəaliyyət nəticələrini təkmilləşdirmək qabiliyyəti, proqnozlaşdırılan mədaxillər və müflislik halında gözlənilən dividend ödənişləri, maliyyə dəstəyinin cəlb edilməsi imkanı, girovun satış dəyəri və gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətinin müddətləri. Gözlənilməyən hadisələr daha yaxın diqqət yetirilməsini tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, dəyərsizləşmə zərərləri hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Fərdi olaraq mühüm olmayan müştərilərə verilmiş kreditlərin (o cümlədən kredit kartları, ipoteka kreditləri və girovsuz istehlakçı kreditlərinin) və fərdi olaraq mühüm olan, lakin fərdi şəkildə dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutlar olmayan kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatlar Məcmu şəkildə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar hər bir hesabat tarixinə qiymətləndirilir və bu zaman hər bir kredit portfeli ayrıca təhlil edilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirmə zamanı fərdi şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübut olmayanda da portfelin dəyərsizləşməsi müəyyən edilir. Dəyərsizləşmə zərərləri “dövriyyə sürəti” (“roll-rate”) modelinin təqdim etdiyi məlumatları nəzərə almaqla müəyyən edilir. Bundan sonra dəyərsizləşmə ehtiyatı kredit rəhbərliyi tərəfindən Bankın ümumi siyasətinə uyğunluq baxımından yoxlanılır.

Maliyyə zəmanətləri və akkreditivləri kreditlərlə eyni qaydada qiymətləndirilir və ehtiyat ayrılır.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

22. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Bankın pul aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi cəmləşmə belədir:

	2009				2008			
	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər xarici dövlət	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər xarici dövlət	Cəmi
Aktivlər:								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	9,798	11,668	114	21,580	6,323	7,453	116	13,892
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	2,117	5,657	-	7,774	5,078	80	-	5,158
Müştərilərə verilmiş kreditlər	129,030	-	-	129,030	132,624	-	-	132,624
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	14,369	-	-	14,369	15,756	-	-	15,756
Sair aktivlər	185	-	-	185	179	-	-	179
	<u>155,499</u>	<u>17,325</u>	<u>114</u>	<u>172,938</u>	<u>159,960</u>	<u>7,533</u>	<u>116</u>	<u>167,609</u>
Öhdəliklər:								
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31,814	9,547	10,332	51,693	28,047	1,958	26,977	56,982
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	93,360	-	-	93,360	84,068	-	-	84,068
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	-	-	-	-	2,021	-	-	2,021
Sair öhdəliklər	549	10	-	559	2,609	-	-	2,609
Subordinasiya borc öhdəliyi	-	-	2,871	2,871	-	-	2,868	2,868
	<u>125,723</u>	<u>9,557</u>	<u>13,203</u>	<u>148,483</u>	<u>116,745</u>	<u>1,958</u>	<u>29,845</u>	<u>148,548</u>
Xalis aktivlər / (öhdəliklər)	<u>29,776</u>	<u>7,768</u>	<u>(13,089)</u>	<u>24,455</u>	<u>43,215</u>	<u>5,575</u>	<u>(29,729)</u>	<u>19,061</u>

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik gözlənilən pul vəsaitləri axınının hərtərəfli qiymətləndirilməsi üçün mürəkkəb sistem tərtib etmişdir. Likvidliyin idarə edilməsi metodları və hesabatları Bankın Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq edilir, Aktiv və Passivlərin idarə edilməsi Departamenti tərəfindən hazırlanır və hər ay AOİK tərəfindən nəzərdən keçirilir.

Bank pul vəsaitlərinin axını gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən, əsasən Mərkəzi Bankın notlarından ibarət olan, bazarda alınıb-satılan yüksək likvidli və təhlükəsiz aktivlər portfelinə sahibdir. Bundan əlavə, Bank ARMB-da bütün filialları, bankomatları və müxbir hesablardakı qalıqları üzrə çox effektiv pul vəsaitlərinin idarə edilməsi sistemini istifadə edir.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən ARMB-nın təyin etdiyi minimum 30% likvidlik əmsalına əsaslanaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilir və idarə edilir. 31 dekabrda bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2009, %	2008, %
Ani likvidlik əmsalı	211	153

Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Bankın 31 dekabrda maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Bank gözləyir ki, müştərilərin çoxu Bank ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödənişi tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Bankın hesabladığı gözlənilən pul vəsaitlərinin axınını əks etdirmir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

22. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili (davamı)

Maliyyə öhdəlikləri	3 aydan az	3-12 ay	1 – 5 il	5 ildən artıq	Cəmi
31 dekabr 2009-cu ildə					
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	15,642	16,854	19,931	2,366	54,793
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	41,202	38,762	23,977	215	104,156
Sair öhdəliklər	526	6	-	-	532
Subordinasiya borc öhdəliyi	20	193	841	3,432	4,486
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	57,390	55,815	44,749	6,013	163,967
Maliyyə öhdəlikləri	3 aydan az	3-12 ay	1 – 5 il	5 ildən artıq	Cəmi
31 dekabr 2008-ci ildə					
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	15,736	18,233	26,944	2,823	63,736
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	32,669	32,437	28,854	1,500	95,460
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	2,021	-	-	-	2,021
Sair öhdəliklər	2,587	16	6	-	2,609
Subordinasiya borc öhdəliyi	24	243	1,062	4,360	5,689
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	53,037	50,929	56,866	8,683	169,515

Aşağıdakı cədvəldə Bankın maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklərinin müqavilə müddətləri göstərilir. Hər bir istifadə edilməmiş kredit öhdəliyi istifadə edilə bildiyi ən erkən tarixi daxil edən vaxt həddinə daxil edilir. Buraxılmış maliyyə zamanəti müqavilələri üçün zamanətin maksimal məbləği zamanət tələb edilə bildiyi ən erkən müddətə aid edilir.

	3 aydan az	3-12 ay	1 – 5 il	5 ildən artıq	Cəmi
2009	824	2,005	4,581	520	7,930
2008	377	605	9,831	149	10,962

Bank gözləyir ki, potensial öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaqdır.

Bank hər hansı bir təşkilatdan və ya fiziki şəxsdən əhəmiyyətli vəsait almır. Ödəmə müddətlərinin təhlili hər hansı konkret müddətdə əhəmiyyətli mənfi müddətlərin olmasını göstərmir.

Müştərilər qarşısında öhdəliklərə fiziki şəxslərin müddətli depozitləri daxildir. Azərbaycanın qanunvericiliyinə uyğun olaraq Bank həmin depozitləri əmanətçinin tələbi ilə ödəməlidir.13-cü Qeydə bax.

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri axınının ədalətli dəyəri faiz dərəcəsi və valyuta məzənnələri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində tərəddüd eləməsi riskidir. Bankın əhəmiyyətli kapital, korporativ təsbit gəlir və ya törəmə payları yoxdur.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitləri axınının faiz dərəcəsinin artması/azalması nəticəsində ucuzlaşması/bahalaşması riskidir. Bu risk Bank tərəfindən dəyişən dərəcə ilə borc vəsaitlərini və aktivləri uyğunlaşdırmaqla idarə edilir. Bundan əlavə, APIK hər rüb aktivlərin və öhdəliklərin faiz dərəcəsi strukturunun ətraflı təhlili üzrə ümumi faiz dərəcəsi dairəsini nəzərdən keçirir. Aşağıdakı cədvəldə, bütün digər göstəricilər sabit qalmaqla, faiz dərəcələrində məntiqi dərəcədə mümkün dəyişikliyə bankın maliyyə nəticələri haqqında hesabatının həssaslığı göstərilir.

Maliyyə nəticələri haqqında hesabatın həssaslığı 31 dekabrda mövcud olan dəyişən dərəcə ilə qeyri-ticarət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinə əsaslanaraq faiz dərəcələrində ehtimal edilən dəyişikliklərin bir il üzrə xalis faiz gəlirinə təsiridir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

22. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Bazar riski (davamı)

Faiz dərəcəsi riski (davamı)

Valyuta	2009			2008		
	Faiz dərəcəsinə artma	Xalis faiz gəlirinin həssaslığı	Kapitalın həssaslığı	Faiz dərəcəsinə artma	Xalis faiz gəlirinin həssaslığı	Kapitalın həssaslığı
ABŞ dolları	1.0%	(100)	-	0.6%	(73)	-
Avro	1.0%	(29)	-	0.6%	(16)	-

Valyuta	2009			2008		
	Faiz dərəcəsinə azalma	Xalis faiz gəlirinin həssaslığı	Kapitalın həssaslığı	Faiz dərəcəsinə azalma	Xalis faiz gəlirinin həssaslığı	Kapitalın həssaslığı
ABŞ dolları	(0.3%)	25	-	(0.6%)	73	-

Valyuta riski

Xarici valyuta riski xarici valyuta məzənnəsinin dəyişməsi nəticəsində maliyyə aktivinin baza valyutasında dəyərinin dəyişməsi riskidir. Bankın Müşahidə Şurası ARMB qaydalarına uyğun olaraq valyutalar mövqelərinin limitlərini müəyyən etmişdir. Xəzinədarlıq departamenti hər gün Bankın valyuta mövqeyinə nəzarət edir.

Aşağıdakı cədvəldə Bankın 31 dekabrda qeyri-ticarət monetar aktivləri və öhdəlikləri və proqnozlaşdırılan pul vəsaitlərinin axını üzrə iri risklərə məruz qaldığı valyutalar göstərilir. Təhlil valyutanın manata qarşı məzənnəsində məntiqi olaraq mümkün hərəkətin təsirini hesablayır, bu zaman maliyyə nəticələri haqqında hesabatda bütün digər göstəricilər dəyişməz qalır. Cədvəldəki mənfi məbləğ maliyyə nəticələri haqqında hesabatda və ya kapitalda potensial xalis azalmanı, müsbət məbləğ isə xalis potensial artımı əks etdirir.

Valyuta	Valyuta məzənnəsində artma, %-lə 2009	Vergidən əvvəl mənfəətə təsiri 2009	Valyuta məzənnəsində artma, %-lə 2008	Vergidən əvvəl mənfəətə təsiri 2008
ABŞ dolları	15.6%	(934)	4.4%	(269)
Avro	12.4%	(36)	18.1%	(599)

Valyuta	Valyuta məzənnəsində azalma, %-lə 2009	Vergidən əvvəl mənfəətə təsiri 2009	Valyuta məzənnəsində azalma, %-lə 2008	Vergidən əvvəl mənfəətə təsiri 2008
ABŞ dolları	(15.6%)	934	(4.4%)	269
Avro	(12.4%)	36	(18.1%)	599

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Bank bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Bank bu riskləri nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

23. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini qiymətləndirmə mexanizmləri ilə müəyyən etmək və açıqlamaq üçün Bank aşağıdakı iyerarxiyadan istifadə edir:

- Səviyyə 1: oxşar aktiv və öhdəliklər üçün fəal bazarda müəyyən edilmiş (düzəliş edilməmiş) qiymətlər;
- Səviyyə 2: uçota alınmış ədalətli dəyərə birbaşa və ya dolayısı ilə əhəmiyyətli təsir göstərən, bazarda müşahidə edilməyən ilkin məlumatlardan istifadə edən digər mexanizmlər və
- Səviyyə 3: uçota alınmış ədalətli dəyərə əhəmiyyətli təsir göstərən, müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanan ilkin məlumatlardan istifadə edən mexanizmlər.

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyərlə uçota alınmış maliyyə alətlərinin ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələr üzrə təhlili verilir:

31 dekabr 2009-cu il	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi
Maliyyə aktivləri				
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	14,220	149	-	14,369

Ədalətli dəyərlə qeydə alınmış maliyyə alətləri

Aşağıda qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə ədalətli dəyərlə qeydə alınmış maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi təsvir olunur. Buraya alətləri qiymətləndirərkən bazar iştirakçılarının edəcəyi fərziyyələrin Bank tərəfindən qiymətləndirilməsi daxildir.

Satış üçün mövcud olad investisiya qiymətli kağızları

Qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə qiymətləndirilən satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları əsasən birjada dövr etməyən kapital qiymətli kağızlarından ibarətdir.

Ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıda Bankın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir:

	Cari dəyər 2009	Ədalətli dəyər 2009	Tanınmamış gəlir/(zərər) 2009	Cari dəyər 2008	Ədalətli dəyər 2008	Tanınmamış gəlir/(zərər) 2008
Maliyyə aktivləri						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	21,580	21,580	-	13,892	13,892	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7,774	7,774	-	5,158	5,158	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər	129,030	129,030	-	132,624	132,624	-
Maliyyə öhdəlikləri						
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	51,693	51,693	-	56,982	56,982	-
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	93,360	93,360	-	84,068	84,068	-
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	-	-	-	2,021	2,021	-
Subordinasiya borc öhdəliyi	2,871	2,871	-	2,868	2,868	-
Reallaşdırılmamış ədalətli dəyərdə cəmi tanınmamış dəyişiklik			-			-

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərlə hələ qeydə alınmamış maliyyə alətləri üçün ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən metod və fərziyyələr aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyərləri təxminən balans dəyərlərinə bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu fərziyyə həmçinin tələb əsasında depozitlərə və xüsusi ödəmə müddəti olmayan əmanət hesablarına tətbiq edilir.

Müəyyən və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri

Kreditlərin ədalətli dəyəri oxşar şərt, kredit riski və qalıq müddətləri olan, hazırda mövcud olan dərəcələri istifadə etməklə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitləri axını modeli ilə qiymətləndirilir.

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

24. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktivlər və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir. Bankın müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəmə öhdəliyi “Risklərin idarə edilməsi” adlı 22-ci Qeyddə göstərilir.

	2009			2008		
	Bir ilədək	Bir ildən çox	Cəmi	Bir ilədək	Bir ildən çox	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	21,580	-	21,580	13,892	-	13,892
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7,774	-	7,774	5,158	-	5,158
Müştərilərə verilmiş kreditlər	80,157	48,873	129,030	75,847	56,777	132,624
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	14,369	-	14,369	15,756	-	15,756
Əmlak və avadanlıqlar	-	9,290	9,290	-	11,918	11,918
Qeyri-maddi aktivlər	-	341	341	-	361	361
Digər aktivlər	395	-	395	313	-	313
Cəmi	124,275	58,504	182,779	110,966	69,056	180,022
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	36,288	15,405	51,693	31,488	25,494	56,982
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	74,046	19,314	93,360	61,136	22,932	84,068
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	-	-	-	2,021	-	2,021
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi	30	-	30	1,629	-	1,629
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	-	1,433	1,433	-	1,933	1,933
Digər öhdəliklər	263	269	532	2,334	275	2,609
Subordinasiya borc öhdəliyi	60	2,811	2,871	64	2,804	2,868
Cəmi	110,687	39,232	149,919	98,672	53,438	152,110
Xalis	13,588	19,272	32,860	12,294	15,618	27,912

25. Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatlar

24 sayılı “Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatlar” MHBS-na uyğun olaraq tərəflər bu halda əlaqəli hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarındadır. Hər bir potensial əlaqəli tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Əlaqəli tərəflər əlaqəli olmayan tərəflərin həyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə bilər. Əlaqəli tərəflər arasında əməliyyatlar əlaqəli olmayan tərəflər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılır.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların həcmi, ilin sonunda qalıq balansları və il üzrə əlaqəli xərc və gəlir aşağıda göstərilir:

	Ümumi nəzarət altında olan				Ümumi nəzarət altında olan			
	Səhmdarlar	müəssisələr	Əsas rəhbərlik heyəti	Cəmi	Səhmdarlar	müəssisələr	Əsas rəhbərlik heyəti	Cəmi
1 yanvarda ödənilməmiş kreditlər, ümumi	-	2,882	88	2,970	-	3,056	70	3,126
İl ərzində buraxılmış kreditlər	-	9,550	586	10,136	-	4,473	165	4,638
İl ərzində kredit ödənişləri	-	(8,839)	(480)	(9,319)	-	(4,677)	(148)	(4,825)
Digər hərəkətlər	-	(22)	(4)	(26)	-	30	1	31
31 dekabrda	-	3,571	190	3,761	-	2,882	88	2,970
Çıxılın: 31 dekabrda dəyərsizləşmə ehtiyatı	-	(151)	(16)	(167)	-	(58)	(3)	(61)
31 dekabrda ödənilməmiş kreditlər,	-	3,420	174	3,594	-	2,824	85	2,909
Kreditlər üzrə faiz gəliri	-	543	27	570	-	429	10	439
Kreditlər üzrə dəyərsizləşmə xərci	-	(93)	-	(93)	-	-	(3)	(3)
1 yanvarda depozitlər	21	-	2,740	2,761	16	-	156	172
İl ərzində alınmış depozitlər	481	-	2,551	3,032	2	-	6,438	6,440
İl ərzində ödənilmiş depozitlər	(158)	-	(3,297)	(3,455)	-	-	(4,066)	(4,066)
Digər hərəkət	23	-	235	258	3	-	212	215
31 dekabrda depozitlər	367	-	2,229	2,596	21	-	2,740	2,761

2009-cu ilin Birləşdirilmiş Maliyyə Hesabatları ilə bağlı Qeydlər (davamı)

(Başqa cür qeyd edilmədiyi halda məbləğlər min Azərbaycan manat ilə ifadə edilir)

25. Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatlar (davamı)

	Səhmdar lar	Ümumi nəzarət altında olan müəssi- sələr	Əsas rəhbərlik heyəti	Cəmi	Səhmdar lar	Ümumi nəzarət altında olan müəssi- sələr	Əsas rəhbərlik heyəti	Cəmi
31 dekabrda cari hesablar	90	1,079	118	1,287	85	1,242	211	1,538
Depozitlər üzrə faiz xərci	(16)	-	(133)	(149)	-	-	(187)	(187)
1 yanvarda borc vəsaitləri	841	2,998	-	3,839	-	633	-	633
İl ərzində alınmış borc vəsaitləri	-	1,720	-	1,720	889	5,995	-	6,884
İl ərzində ödənilmiş borc vəsaitləri	(158)	(3,960)	-	(4,118)	(172)	(3,790)	-	(3,962)
Digər hərəkət	160	1,307	-	1,467	124	160	-	284
31 dekabrda borc vəsaitləri	843	2,065	-	2,908	841	2,998	-	3,839
Borc vəsaitləri üzrə faiz xərci	(158)	(924)	-	(1,082)	(84)	(103)	-	(187)
Buraxılmış zəmanətlər	-	143	-	143	-	1,818	-	1,818

Əsas rəhbərlik heyətinə ödənişlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2009	2008
Əmək haqqı və digər qısamüddətli mükafatlar	2,684	2,417
Sosial sığorta xərcləri	590	529
Əsas rəhbərlik heyətinə cəmi ödənişlər	3,274	2,946

Törəmə müəssisə

Birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına aşağıdakı törəmə müəssisə daxildir:

2009

Törəmə müəssisə	Mülkiyyət payı, %	Ölkə	Təsis edildiyi tarix	Sahə
“Bob Broker” Ltd	100	Azərbaycan	28 fevral 2007-ci il	Qiymətli kağızlarla broker əməliyyatları

26. Kapitalın adekvatlığı

Bank fəaliyyətinə məxsus olan risklərdən qorunmaq məqsədilə kapital bazasını fəal şəkildə idarə edir. Bankın kapitalının adekvatlığı, digər metodlarla yanaşı, ARMB-nin Banka nəzarət etdiyi zaman qəbul etdiyi normativlərdən istifadə etməklə nəzarət edilir.

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsi siyasətinin əsas məqsədi – Bankda kapitalla bağlı müəyyən olunmuş xarici tələblərin yerinə yetirilməsinin, habelə fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və kapitalın adekvatlığı reytinglərinin dəstəklənməsinin təmin edilməsidir.

ARMB kapital adekvatlığı əmsali

ARMB banklardan kapitalın minimal adekvatlıq əmsalını risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərin 12%-i dərəcəsində saxlamağı tələb edir. 31 dekabr 2009-cu və 2008-ci il tarixlərinə Bankın bu əsasla kapitalın adekvatlıq əmsali aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2009	2008
1 dərəcəli kapital	21,379	13,026
2 dərəcəli kapital	11,977	13,026
Çıxılsın: Kapitaldan tutulmalar	(492)	(518)
Cəmi nizamlayıcı kapital	32,864	25,534
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	144,105	156,354
Kapitalın adekvatlığı əmsalı	22.8%	16.3%

27. Hesabat dövründən sonra baş vermiş hadisə

10 mart 2010-cu il tarixində Səhmdarların ümumi iclası 2008-ci ilin gəlirlərindən 6,000 min AZN məbləğində dividendlərin ödənilməsinə elan etmişdir. Bir səhm üzrə əlaqəli məbləğ 1.8 min AZN-dir.